

KAMK • University
of Applied Sciences

Muuttuva sosiaali- ja terveydenhuolto Pohjois-Suomen hoitotiedepäivät 2023 tiivistelmäkirja

Elina Kiviaho, Kirsi Moisanen ja Arja Oikarinen (toim.)

Muuttuva sosiaali- ja terveydenhuolto

Elina Kiviaho, Kirsi Moisanen ja Arja Oikarinen (toim.)

Muut julkaisut D

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kannen kuva: Soile Sirviö

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja D / 2023

ISBN 978-952-7522-25-7

ISSN 1458-9176

Sisällys

1	Pohjois-Suomen hoitotiedepäivät Kajaanissa 21.-22.9.2023	1
2	Pohjois-Suomen hoitotiedepäivien ohjelma.....	3
	SUULLISET ESITYKSET TO 21.9.2023	5
	SUULLISET ESITYKSET PE 22.9.2023	8
	POSTERIESITYKSET	10
3	TEEMA I. Osaamisen kehittäminen	12
	Lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön ammattilaisten osaamisen arviointi Pohjois-pohjanmaan hyvinvointialueella	12
	Hoitotyön ammattilaisten osaamisen määrittely ja arviointi Pohjois-pohjanmaan hyvinvointialueella	14
	lääkkäiden kanssa työskentelevien hoitotyön ammattilaisten gerontologisen hoitotyön osaaminen	16
	Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaaminen ja siihen liittyvät tekijät; systemaattinen kirjallisuuskatsaus	18
	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän teho- ja valvontaosaston osaamiskartoituslomakkeen päivitys	20
	Eettisen osaamisen tukeminen Eettinen tapauskeskustelu (Moral Case Deliberation® MCD) menetelmän avulla.....	21
4	TEEMA II. Johtamisosaamisen kehittäminen	24
	Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen verkosto vahvistaa YAMK-koulutusten työelämälähtöisyyttä.....	24
	Kohti sosiaali- ja terveysalan johtamisosaamisen ydinkompetensseja	26
	Työhyvinvoinnin johtamisen arviointi yrityksissä	27
	Haastattelututkimus sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaamiseen vaikuttavista tekijöistä	29
	Sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaaminen -mittarin kehittäminen ja testaaminen.....	30
	Laadullisen sisällönanalyysin eteneminen ja prosessin havainnollistaminen	32
5	TEEMA III. Ammattitaidon ja asiantuntijuuden vahvistuminen	34
	Hybridioppimisella opitaan hoitotyön klinisiä taitoja	34
	Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia siirtymävaiheessa opiskelijasta sairaanhoitajaksi	36
	Osastohoitotyön perehdytyksen verkkoalustan kehittäminen	38
	Verkkokurssi kuntouttavista avustustavoista	40

	Lyhytaikaisessa sairaalahoidossa olevan ikääntyneen potilaan toimintakyvyn arviointi - toimintamalli	42
6	TEEMA IV. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	45
	Aivoterveellisen työn kehittäminen ICT-alan yrityksissä	45
	PORE-Porukalla parempaan, Hyvinvointia osallisuudella ja yhteisöllisyydellä	47
	Osallistavan sosiaalityön menetelmät aikuissosiaalityössä	49
7	TEEMA V. Palliatiivisen hoitotyön kehittäminen	52
	FinPall-hanke palliatiivisen hoidon ja laadun kehittämisessä	52
	Potilaan palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistaminen	54
	Hoitotyöntekijän osaamisen kehittäminen palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa	56
8	Pohjois-Suomen Hoitotiedepäivien posteriesitysten tiivistelmät	59
	Sote-digiohjaaja - Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten digiohjausosaamista kehittämässä	59
	Vahvuusosaaja MOOC - Henkilöstön ohjausosaamisen kehittäminen	61
	Verkkosimulaatio-opettaminen mahdollisuutena	63
	Terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaaminen digipalveluita käyttävien asiakkaiden kokemana	65
	OYS Tehohoidon jälkiseurannan digihoitopolun kehittäminen	66
	Hoitotyön lähiesihenkilöiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon ydinosaaminen: scoping katsauksen protokolla	68
	Moniaistinen luontoympäristö lasten verinäytteenottotilassa Oulun yliopistollisessa sairaalassa	69
	Lasten kuntoutusprotokollan kehittäminen lasten vuodeosastoille	71
	Living Lab Prunsi - oppimis- ja kehittämisympäristön kehittäminen.....	72
9	Tiivistelmien kirjoittajat	74

1 Pohjois-Suomen hoitotiedepäivät Kajaanissa 21.-22.9.2023

Arvoisat osallistujat,

On suuri ilo ja kunnia toivottaa teidät tervetulleiksi Pohjois-Suomen hoitotiede päiville 21-22.9.2023, jotka keskittyvät tänä vuonna erittäin ajankohtaiseen teemaan: muuttuvaan sosiaali- ja terveydenhuollon ympäristöön. Tämän vuoden tapahtuma tarjoaa ainutlaatuisen foorumin keskustella ja analysoida niitä moninaisia haasteita ja mahdollisuuksia, joita nykypäivän sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat kohtaavat Pohjois-Suomen alueella ja laajemmin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, ja ymmärryksemme siitä syvenee entisestään. Teknologian ja digitalisaation nopea kehitys, väestörakenteen muutokset, taloudellisten resurssien väheneminen sekä yhteiskunnalliset muutokset ovat vain muutamia tekijöitä, jotka muovaavat sosiaali- ja terveydenhuollon ja hoitotyön maisemaa. Näissä haasteissa piilee myös lukemattomia mahdollisuuksia kehittää entistä tehokkaampia, laadukkaampia ja ihmislähtöisempiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja hoitokäytäntöjä.

Pohjois-Suomen hoitotiede -päivät ovat aina olleet foorumi, missä tutkijat, sosiaali- ja terveystieteen ammattilaiset, opettajat ja opiskelijat voivat kohdata ja jakaa tietoaan ja osaamistaan. Tänä vuonna haluamme erityisesti rohkaista keskustelua siitä, miten voimme yhdessä sopeutua ja vaikuttaa tähän muuttuvaan ympäristöön. Toivomme, että päivien aikainen vuoropuhelu ja ajatusten vaihto innoittavat meitä kaikkia uusiin näkemyksiin, innovaatioihin ja toimintatapoihin.

Lämmin kiitos kaikille puhujille, työryhmien vastuhenkilöille ja osallistujille, jotka ovat tehneet tämän tapahtuman mahdolliseksi. Yhdessä luomme merkityksellisen ja antoisan tapahtuman, joka tukee sosiaali- ja terveydenhuollon ja erityisesti hoitotyön kehittymistä sekä Pohjois-Suomessa että laajemmin kansallisesti ja kansainvälisesti. Tähän julkaisuun on koottu Hoitotiedepäivien esitysten sisältö.

Toivottavasti antoisat päivät täynnä inspiroivia keskusteluja ja uusia oivalluksia odottavat meitä. Kiitos, että olit mukana Pohjois-Suomen hoitotiedepäivillä 2023.

Ystävällisin terveisin,

Eija Heikkinen, osaamisaluejohtaja SoTeLi, Master School ja Kirsi Moisanen, yliopettaja Master School Kajaanin Ammattikorkeakoulu

Pohjois-Suomen hoitotiedepäivien oh-
jelma

2 Pohjois-Suomen hoitotiedepäivien ohjelma

TORSTAI 21.9. MUUTTUVA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

Puheenjohtaja: Eija Heikkinen, osaamisaluejohtaja, KAMK

klo 8.30–9.30 Ilmoittautuminen ja kahvit

klo 9.30–12.00 Pääluennot, Koutasali

klo 9.30–9.40 *Tilaisuuden avaus:* Jukka Lindberg, johtaja, Kainuun hyvinvointialue

klo 9.40–10.15 *Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio:* Päivi Nygren, neuvotteleva virkamies, Sosiaali- ja terveysministeriö (etäluento)

klo 10.15–10.50 *Asiakasosallisuus integroituvassa sosiaali- ja terveydenhuollossa:* Sanna Piirainen, TtM, Sairaanhoidaja, aikuispsykiatria Kainuun hyvinvointialue

klo 10.50–11.25 *Asiakkaan näkökulma:* Maria Kääriäinen, professori, Oulun yliopisto

klo 11.25–12.00 *Vuorovaikutus moniammatillisessa asiakastyössä:* Tiina Timperi, KM, YTM, väitöskirjatutkija UEF (Itä-Suomen yliopisto) (etäluento)

klo 12.00–14.00 Postereihin ja näyttelyihin tutustuminen, lounas

klo 12.00–13.00 Posteriesitykset

klo 13.00–14.00 Lounas

klo 14.00–16.00 Rinnakkaissessiot 1 & 2. Tilat: Koutasali ja luokka 308

Klo 18.00–21.00 Iltajuhla, Kaukametsä, musiikkiopiston aulatila (coctail-tilaisuus)

Tilaisuuden juontajana Kirsi Moisanen

Alkumalja ja tervetulotoivotus: Matti Sären

Juhlapuhe: Helena Ohtonen

Musiikkiesitys, keskuskoulun musiikkiluokka sekä iltapala ja seurustelua

PERJANTAI 22.9. MUUTTUVA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

Puheenjohtaja: Marjo Huovinen-Tervo, Hoitotyön johtaja, Kainuun hyvinvointialue

klo 8.00–8.15 Ilmoittautuminen

klo 8.15–10.00 Sessio 1: Ammattitaidon ja asiantuntijuuden vahvistaminen, Koutasali

klo 10.00–10.15 Kahvit

klo 10.15–11.15 Rinnakkaissessiot 2 & 3. Paikat: Koutasali ja luokka 308

klo 11.15–12.15 Postereihin ja näyttelyihin tutustuminen, lounas

klo 12.15–13.45 Pääluennot, Koutasali

klo 12.15–12.45 *Asiakkaan/kansalaisen oma vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä: Veera Lintula, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori, Kajaanin kaupunki ja Kukka-Maaria Pyykönen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori, Sotkamon kunta*

klo 12.45–13.15 *Moniammatillisuus palliatiivisen hoidon kehittämisessä ja toteutuksessa: Minna Hökkä, erityisasiantuntija, DIAK*

13.15–13.45 *Työhyvinvoinnin yhteys tuloksellisuuteen sosiaali- ja terveysalalla: Marko Kesti, DI, HTT, Dosentti (henkilöstötuottavuus), tutkimusjohtaja, Lapin yliopisto*

13.15–14.00 Päivien päätössanat ja parhaan posterin palkitseminen

Tervetuloa Rovaniemelle, seuraavat päivät pidetään 25.-26.9.2025:

Outi Mattila, yliopettaja Lapin amk

NÄYTTELYT JA OHEISTAPAHTUMAT HOITOTIEDEPÄIVIEN AIKANA

Posteriesitykset: Leihu-Sali

Näytteilleasettajia

SUULLISET ESITYKSET TO 21.9.2023

KLO	TILA	Aihe	Esittäjä(t)	Puheenjohtaja
Tila	Koutasali	Pääluennot		Eija Heikkinen
9.30–9.40		Tilaisuuden avaus	Jukka Lindberg	
9.40–10.15		Sosiaali- ja terveydenhuollon integrointi (etäluento)	Päivi Nygren	
10.15–10.50		Asiakasosallisuus integroituvassa sosiaali- ja terveydenhuollossa	Sanna Piirainen	
10.50–11.25		Asiakkaan näkökulma	Maria Kääriäinen	
11.25–12.00		Vuorovaikutus moniammatillisessa asiakastyössä (etäluento)	Tiina Timperi	
Tila	Koutasali	Sessio 1. Johtamisosaamisen kehittäminen		Kirsi Moisanen
14.00–14.20		Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen verkosto vahvistaa YAMK-koulutusten työelämälähtöisyyttä	Kirsi Moisanen ym.	
14.20–14.40		Kohti sosiaali- ja terveysalan johtamisosaamisen ydinkompetensseja	Outi Mattila ym.	
14.40–15.00		Työhyvinvoinnin johtamisen arviointi yrityksissä	Liisa Kiviniemi ja Eija Rajakangas	

15.00–15.20		Haastattelututkimus sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaamiseen vaikuttavista tekijöistä	Eevi Karsikas ym.	
15.20–15.40		Sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaaminen -mittarin kehittäminen ja testaaminen	Eevi Karsikas ym.	
15.40–16.00		Laadullisen sisällönanalyysin eteneminen ja prosessin havainnollistaminen	Satu Elo ym.	
Tila	Luokka 308	Sessio 2: Osaamisen kehittäminen		Tiina Kähkönen
14.00–14.20		Lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön ammattilaisten osaamisen arviointi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella	Annukka Tuomikoski ym.	
14.20–14.40		Hoitotyön ammattilaisten osaamisen määrittely ja arviointi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella	Annukka Tuomikoski ym.	
14.40–15.00		lääkkäiden kanssa työskentelevien hoitotyön ammattilaisten gerontologisen hoitotyön osaaminen	Annukka Tuomikoski ym.	
15.00–15.20		Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaaminen ja siihen liittyvät tekijät; systemaattinen kirjallisuuskatsaus	Saija Ylimäki ym.	
15.20–15.40		Eettisen osaamisen tukeminen Eettinen tapauskeskustelu (Moral Case	Anu Lahti ja Susanna Vatanen	

		Deliberation ® MCD) menetelmän avulla		
--	--	--	--	--

SUULLISET ESITYKSET PE 22.9.2023

KLO	TILA	Aihe	Esittäjä(t)	Puheenjohtaja
Tila	Koutasali	Sessio 1: Ammattitaidon ja asian-tuntijuuden vahvistuminen		Elina Kiviaho
8.15–8.35		Hybridioppimisella opitaan hoito-työn klinisiä taitoja	Kirsi Laukkanen ym.	
8.35–8.55		Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia siirtymävaiheessa opiskelijasta sairaanhoitajaksi	Noora Kitkala ym.	
8.55–9.15		Osastohoitotyön perehdytyksen verkkoalustan kehittäminen	Merja Sjöman ja Hanna Komulainen	
9.15–9.35		Verkkokurssi kuntouttavista avustustavoista	Sinikka Rovio	
9.35–9.55		Lyhytaikaisessa sairaalahoidossa olevan ikääntyneen potilaan toimintakyvyn arviointi -toimintamalli	Satu Klasila ym.	
Tila	Koutasali	Sessio 2: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		Vuokko Matero
10.15–10.35		Aivoterveellisen työn kehittäminen ICT-alan yrityksessä	Kati Pääatalo ym.	
10.35–10.55		PORE – Porukalla parempaan, Hyvinvointia osallisuudella ja yhteisöllisyydellä	Arja Oikarinen ym.	

10.55–11.15		Osallistavan sosiaalityön menetelmät aikuissosiaalityössä	Veera Rinne ja Päivi Ahola-Anttonen	
Tila	Luokka 308	Sessio 3: Palliatiivisen hoitotyön kehittäminen		Suvi Saarinen
10.15–10.35		FinPall-hanke palliatiivisen hoidon ja laadun kehittämisessä	Heidi Keronen ja Minna Hökkä	
10.35–10.55		Potilaan palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistaminen	Heidi Keronen	
10.55–11.15		Hoitotyöntekijän osaamisen kehittäminen palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa	Eija Hakamäki	
Tila	Koutasali	Pääluennot		Marjo Huovinen-Tervo
12.15–12.45		Asiakkaan/kansalaisen oma vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiossa	Veera Lintula ja Kukka-Maaria Pyykönen	
12.45–13.15		Moniammatillisuus palliatiivisen hoidon kehittämisessä ja toteutuksessa	Minna Hökkä	
13.15–13.45		Työhyvinvoinnin yhteys tuloksellisuuteen sosiaali- ja terveysalalla	Marko Kesti	
13.45–14.00		Päivien päätössanat ja parhaan posterin palkitseminen Tervetuloa Rovaniemelle, seuraavat päivät pidetään 25.-26.9.2025		

POSTERIESITYKSET

Numero	Aihe	Tekijä(t)
1.	Sote-digiohjaaja – Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten digiohjausosaamista kehittämässä	Juulia Kaihlanniemi ym.
2.	Vahvuusosaaja MOOC -Henkilöstön ohjausosaamisen kehittäminen	Outi Mattila ym.
3.	Verkkosimulaatio-opettaminen mahdollisuutena	Sini-Charlotta Kamberg ym.
4.	Terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaaminen digipalveluita käyttävien asiakkaiden kokemana	Petra Suonnansalo ym.
5.	OYS Tehohoidon jälkiseurannan digihoitopolun kehittäminen	Tarja Kontio ym.
6.	Hoitotyön lähiesihenkilöiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon ydinosoaminen: scoping katsauksen protokolla	Pirjo Kaakinen ym.
7.	Moniaistinen luontoympäristö lasten verinäytteenottotilassa Oulun yliopistollisessa sairaalassa	Saija Huhtala
8.	Lasten kuntoutusprotokollan kehittäminen lasten vuodeosastolla	Katja Pensiö
9.	Living Lab Pruntsi – oppimis- ja kehittämisympäristön kehittäminen	Anniina Tohmola ym.

TEEMA I. Osaamisen kehittäminen

3 TEEMA I. Osaamisen kehittäminen

Lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön ammattilaisten osaamisen arviointi Pohjois-pohjanmaan hyvinvointialueella

Annukka Tuomikoski, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Karsikas Eevi, TtM, projektityöntekijä, Pohde; Hulkko Tarja, TtM, kehittämisylivoitaja, Pohde; Lahdenperä Mervi, osastonhoitaja, Pohde; Anttila Lea, apulaisosastonhoitaja, Pohde; Erholtz Maria, TtM, klinisen hoitotyön asiantuntija; Mikkonen Kristina, professori, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö; Oikarinen Anne, TtT, lehtori, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö; Koskmäki Minna, projektityöntekijä, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö; Sneck Sami, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Meriläinen Merja, dosentti, johtaja ylihoitaja, Pohde

Tausta

Hoitotyön ammattilaiset, kuten sairaanhoitajat ja lähihoitajat ovat terveydenhuollon suurin ammattiryhmä, joten heidän osaamisensa määrittäminen ja arviointi sekä osaamisen varmistaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä laadukkaan ja turvallisen hoidon takaamiseksi. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osaston hoitotyön ammattilaisten osaamista. Tavoitteena on tuottaa tietoa osaamisen nykytilasta ja osaamisvajeista täydennyskoulutukseen sekä toimintälähtöisen työvuorosunnittelun tueksi. Tämä tutkimus on osa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hoitotyön ammattilaisten osaamisen arvioinnin tutkimusprojektia.

Menetelmät

Aineisto kerättiin kokonaisotannalla kaikilta lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön ammattilaisilta (N=42) Webropol -kyselyllä kevään 2023. Kyselyssä vastaajat vastasivat Lasten veri-, syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön klininen osaaminen-mittariin ja geneerinen osaaminen –mittariin. Lasten syöpä- ja sisätautien osastohoitotyön klinisen osaamisen itsearviointi mittari on kehitetty tätä tutkimusta varten ja se perustuu kirjallisuuteen, hoitotyön ammattilaisten asiantuntijuuteen ja hoitosuosituksiin. Mittarille on tehty asiantuntija-arviot (n=2) ja se koostuu 119 väittämästä. Geneerisen osaamisen mittari on kehitetty ja validoitu aiemmin OSMU-hankkeessa ja se koostuu 1) moniammatillisesta yhteistyöstä, 2) ohjaus, vuorovaikutus- ja psykoedukatiivis-emotionaalisesta tuesta, 3) kuntouttavista menetelmistä, 4) hoidon suunnittelusta ja järjestämisestä, 5) näytön käyttöön-otosta, 6) osaamisen kehittämisestä, itsensä johtamisesta ja innovaatio-osaamisesta, 7) eettisestä osaamisesta sekä 8) digiosaamisesta. Väittämiä on yhteensä 95 ja ne arvioidaan 5-portaisen likert-asteikolla; 1= osaan huonosti -5= osaan erinomaisesti. Aineisto analysoitiin monimuuttaja menetelmillä

Tulokset

Tulokset esitetään Pohjois-Suomen Hoitotiedepäivillä.

Johtopäätökset

Hoitotyön ammattilaisten osaamisen arvioinnilla tunnistetaan olemassa oleva osaaminen ja mahdolliset osaamisvajeet sekä sitä hyödynnetään toimintälähtöisessä työvuorosuunnittelussa.

Hoitotyön ammattilaisten osaamisen määrittely ja arviointi Pohjois-pohjanmaan hyvinvointialueella

Annukka Tuomikoski, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Hulkkonen Tarja, TtM, Kehittämissylihoitaja, Pohde; Sneck Sami, TtT, Asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Karsikas Eevi, TtM, Projektityöntekijä, Pohde; Meriläinen Merja, Dosentti, Johtaja ylihoitaja, Pohde; Koivunen Kirsi, TtT, yliopettaja, OAMK; Mikkonen Kristina, Professori, Oulun yliopisto

Tausta

Hoitotyön ammattilaisten osaamisen kehittämisen avulla voidaan edistää alan veto- ja pitovoimaa, turvata osaava työvoima, selvitä henkilöstön vaihtuvuudesta ja eläköitymistä sekä kehittää vaikuttavia uusia palvelurakenteita ja toimintaprosesseja hyvinvointialueille. Osaamisen kehittäminen on jatkuva prosessi, jonka tarkoituksena on edistää organisaation strategian mukaista osaamisen tunnistamista, määrittämistä, hankkimista, arviointia, kehittämistä, ennakointia ja hyödyntämistä tehokkaasti organisaation tavoitteiden saavuttamiseksi. Osaamisen tunnistaminen sisältää henkilöstön ydinosaamisen ja olemassa olevan osaamisen selvittämisen sekä mahdollisten osaamisvajeiden tunnistamisen. Osaamisen tunnistamista voidaan hyödyntää toimintälähtöisessä työvuorosuunnittelussa ja kohdistaa osaaminen oikeaan aikaan ja paikkaan. Tämä tutkimusprojekti on jatkoa OSMU-hankkeen tuottamalle osaamisen kehittämisen toimintamallille. Tämän tutkimusprojektin tarkoituksena oli kehittää kliinisen osaamisen arviointimittarit sekä arvioida Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hoitotyön ammattilaisten osaamista. Tavoitteena on tuottaa tietoa osaamisen nykytilasta ja osaamisvajeista täydennyskoulutukseen sekä toimintälähtöisen työvuorosuunnittelun tueksi.

Menetelmät

Kliinisen osaamisen arviointimittarit kehitettiin lasten veri-, syöpä- ja sisätautien, vatsakeskuksen ja sydänkeskuksen osastojen sekä neuro-, päivystys-, tehohoitokeskuksen ja ikäihmisten palvelujen hoitotyön ammattilaisten kliinisen osaamisen arviointiin. Mittarit kehitettiin osaamiskeskuksittain tai toimialueittain osallistaen kehittämiseen alueen hoitotyön asiantuntijoita. Jokaisen mittarin kehittämisen työryhmään nimettiin projektipäällikkö ja asetettiin ohjausryhmä ja työryhmä. Projektipäällikön tehtävänä oli johtaa työryhmän toimintaa, kutsua ohjausryhmä koolle, välittää tietoa ohjausryhmän ja työryhmän välillä. Ohjausryhmän tehtävänä oli tukea ja ohjata työryhmän toimintaa. Työryhmän tehtävänä oli määrittää osaaminen ja laatia sen pohjalta osaamisväittämät kliinisen osaamisen arviointiin omalta alueeltaan.

Mittarit kehitettiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa mittarien teoreettiset taustat ja väittämät muodostettiin työryhmän toimesta tutkimusnäyttöön ja kliiniseen kokemukseen perustuen. Toisessa vaiheessa asiantuntijapaneeli arvioi mittarin sisällönvaliditeettia ja kolmannessa vaiheessa mittarin reliabiliteettia ja validiteettia testattiin pilottiaineistolla. Aineisto kerättiin useassa osassa osaamiskeskuksittain tai toimialueittain ko-

konaisotannalta kaikilta hoitotyön ammattilaisilta Webropol-kyselyllä vuoden 2023 aikana. Mittarit ovat itsearviointimittareita. Aineisto analysoitiin monimuuttaja menetelmillä.

Tulokset

Tutkimusprojektin tuloksena kehitettiin klinisen osaamisen mittarit eri osaamis- ja toimialueille. Kliinisen osaamisen arvioinnin mittareilla saatiin esille osaamisvajeita, joihin vastattiin käyttäen erilaisia osaamisen kehittämisen menetelmiä kuten koulutusta ja työkiertoa. Osaamisväittämiä hyödynnetään perehdytyksessä ja opiskelijaohjauksessa. Osaamisen arviointi hyödynnetään toimintalähtöisessä työvuorosuunnittelussa, jossa jokaisella ammattilaisella tullaan määrittämään osaamisen taso.

Johtopäätökset

Hoitotyön ammattilaisten klinisen osaamisen arviointi on tärkeää, jotta turvataan laadukas ja turvallinen hoito sekä hoitotyön resurssit voidaan kohdentaa oikein.

lääkkäiden kanssa työskentelevien hoitotyön ammattilaisten gerontologisen hoitotyön osaaminen

Annukka Tuomikoski, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Harjunpää - Hiltula Eeva, projektisuunnittelija, Pohjois – Pohjanmaan hyvinvointialue, Ikä on POP- hanke; Tohmola Anniina, TtT, lehtori, post doc-tutkija, Lapin ammattikorkeakoulu, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto; Lotvonen Sinikka, TtT, tutkijatohtori, GeroNursing Centre, Lääketieteen tekniikka ja terveystieteet tutkimusyksikkö, Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto; Siira Heidi, TtT, yliopistonlehtori, post doc -tutkija, GeroNursing Centre, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto; Parkkila Mari, Väitöskirjatutkija, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto

Tausta

Gerontologinen hoitotyö on hoitotyön kasvava ala ja vaatii osaavaa hoitohenkilökuntaa, sillä iäkkäät ihmiset muodostavat jo tällä hetkellä suuren osan väestöstä, ja määrän odotetaan kasvavan. Gerontologinen hoitotyö on iäkkäiden henkilöiden parissa tehtävää hoitotyötä, jossa edistetään ja ylläpidetään ikääntyneen väestön kokonaisvaltaista hyvinvointia terveyden ja toimintakyvyn näkökulmista sekä hoidetaan sairaita ja kuolevia ikääntyviä. Gerontologista hoitotyötä ohjaa niin sanottu vanhuspalvelulaki, eli laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystieteiden sekä Sosiaali- ja terveysministeriön laatima laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamisesta ja palvelujen parantamisesta. Gerontologisen hoitotyön osaamisella varmistetaan ikääntyvien kokonaisvaltainen laadukas hoito sekä toimintakyvyn tukeminen ja edistäminen.

Tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida iäkkäiden kanssa työskentelevien hoitotyön ammattilaisten gerontologisen hoitotyön osaamista ja osaamista selittäviä tekijöitä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää henkilöstön gerontologisen hoitotyön osaamisen kehittämisessä ja johtamisessa sekä jatkuvassa oppimisessä. Tutkimus on osa vuosina 2022–2023 toteutettavaa ”Ikä on Pop”-hanketta ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hoitotyön ammattilaisten osaamisen arvioinnin tutkimusprojektia.

Menetelmät

Aineisto kerättiin Webropol-kyselyillä ikäihmisten palveluissa työskenteleviltä hoitotyön ammattilaisilta (perushoitajat, lähihoitajat, hoitaja-nimikkeiset, sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat (N=2300) GeroNursingCom-mittarilla, joka sisälsi 53 kysymystä 11 eri osa-alueesta; 1) arvostava kohtaaminen ja vuorovaikutus, 2) ikääntyneiden lääkehoidon toteuttaminen 3) ikääntyneiden ravitsemuksen toteuttaminen, 4) ikääntyneiden turvallisen elinympäristön huomioiminen, 5) ikääntyneiden toimintakykyisyyden tukeminen, 6) elämän loppuvaiheen hoito, 7) oman osaamisen kehittäminen, 8) ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin tukeminen, 9) ikääntyneiden seksuaalisuuden tukeminen, 10) ikääntyneiden omahoidon ohjaaminen ja 11) haasteellisiin tilanteisiin vastaaminen. Mittariin vastattiin 5-portaisella Likert-asteikolla (1=osaan heikosti- 5=osaan erinomaisesti).

Tulokset

Tulokset esitetään Pohjois-Suomen Hoitotiedepäivillä

Johtopäätökset

Hoitotyön ammattilaisten kliinisen osaamisen arviointi on tärkeää, jotta turvataan laadukas ja turvallinen ikääntyneiden hoito. Osaamisen arvioinnin perusteella myös hoitotyön resurssit ja koulutuksen suunnittelu voidaan kohdentaa oikein.

Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaaminen ja siihen liittyvät tekijät; systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Saija Ylimäki, TtM, väitöskirjatutkija; Oikarinen Anne, TtT, yliopiston lehtori, Oulun yliopisto; Kääriäinen Maria, TtT, Prof. Oulun yliopisto; Pölkki Tarja, TtT, Prof. Oulun yliopisto; Mikkonen Kristina, TtT, Prof. Oulun yliopisto; Holopainen Arja, TtT, Johtaja, Hoitotyön tutkimussäätiö; Kaakinen Pirjo, TtT, dosentti, Oulun yliopisto; Kanste Outi, TtT, dosentti, Oulun yliopisto; Meriläinen Merja, TtT, johtaja ylihoitaja, Pohde; Jansson Miia, TtT, dosentti, Oulun yliopisto; Immonen Kati, TtM, yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu; Tuomikoski Anna-Maria, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde

Tausta

Näyttöön perustuva terveydenhuolto (NPTH) mahdollistaa potilasturvallisten, yhdenmuikaisten ja tehokkaiden sosiaali- ja terveystalveluiden tuottamisen. Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden osaaminen on olennaisen tärkeää, jotta näyttöön perustuvaa terveydenhuoltoa voidaan toteuttaa, koska heidän ammatillisiin velvollisuuksiinsa kuuluu näyttöön perustuvan terveydenhuollon edistäminen. Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena oli tunnistaa, arvioida kriittisesti ja koota yhteen paras saatavilla oleva näyttö laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaamisesta ja siihen liittyvistä tekijöistä.

Menetelmät

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus suoritettiin kuudesta sähköisestä tietokannasta (CINAHL, PubMed, Scopus, Medic, ProQuest ja Mednar). Mukaan otettavat tutkimukset olivat määrällisiä, englanniksi, ruotsiksi tai suomeksi julkaistuja ja niissä tarkasteltiin laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaamista ja siihen liittyviä tekijöitä. Tutkimuksessa noudatettiin JBI:n systemaattisen katsauksen menetelmiä, ja tutkimusten laatu arvioitiin JBI:n ohjeiden mukaisesti. Aineiston analyysi suoritettiin narratiivisen synteessin avulla.

Tulokset

Mukaan otettiin kaksitoista määrällistä tutkimusta, joissa oli yhteensä 3163 osallistujaa. Kaikissa tutkimuksissa tutkimusaineistot oli kerätty kyselylomakkeilla ja aineistonkeruussa oli käytetty kaikkiaan viittätoista erilaista NPTH -osaamista mittaavaa instrumenttia. Mukaan otettujen tutkimusten laatu oli kaiken kaikkiaan hyvä. Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon osaamisen osa-alueet luokiteltiin JBI:n NPTH-mallin mukaisesti. Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaaminen oli vahvinta näytön levittämisessä ja käyttöönottamisessa, mutta heikointa näytön tuottamisen osa-alueella. Näyttö laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaamiseen vaikuttavista tekijöistä oli ristiriitaista, mutta korkeampi koulutustaso ja organisaatiossa toimiva tutkimusneuvosto voivat olla positiivisesti yhteydessä laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaamiseen.

Johtopäätökset

Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaamisen mittaamiseen on käytetty useita eri instrumentteja, jonka vuoksi NPTH-osaamisen mittaaminen on hajanaista. Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaamista ja siihen vaikuttavia tekijöitä ei tämän vuoksi voida täysin määrittää olemassa olevan tutkimusnäytön perusteella. Tämän katsauksen perusteella voidaan päätellä, että tulevaisuudessa on tarpeen kehittää johdonmukainen ja kattava instrumentti, jolla voidaan mitata laajavastuisten hoitotyön asiantuntijoiden NPTH-osaamista kokonaisvaltaisesti.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän teho- ja valvontaosaston osaamiskartoituslomakkeen päivitys

Kaisu Kärnä-Parkkinen, sairaanhoitaja (YAMK) Kainuun hyvinvointialue; Parkkinen Toni, Sairaanhoitaja YAMK, Kainuun hyvinvointialue, Ensihoito

Tausta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa teho- ja valvontahoitotyön osaamisen mittaamisesta ja teho- ja valvontahoitotyöhön nykyisin vaikuttavista kehitys- tarpeista kansainvälisesti. Työn toimeksiantajana toimi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuotetun tiedon avulla päivittää Kainuun Soten teho- ja valvontaosaston henkilökunnan osaamiskartoituslomake. Päivitetyn osaamiskartoituslomakkeen avulla voidaan mitata teho- sairaanhoidossa työskentelevien sairaanhoitajien osaamista.

Menetelmät

Opinnäytetyö oli laadullinen ja sen tutkimusmenetelmänä oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksella haettiin vastauksia tutkimuskysymyksiin: Millaisia mittareita käytetään osaamisen arviointiin teho- ja valvonta hoitotyössä? Millaisia ovat nykyisin henkilökunnan koulutuksellisen kehitystarpeet teho- ja valvontahoitotyössä? Millainen on Kainuun soten teho- ja valvontaosaston näyttöön perustuvan tietoon perustuva osaamiskartoituslomake?

Tutkimusaineisto haettiin Pubmed-, Cinahl-, Medic-, Google Scholar- ja Finna- tietokannoista, ja lopulliseen analysointiin valittiin 71 lähdettä. Opinnäytetyön tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulokset

Opinnäytetyön kehityksellisenä lopputuloksena syntyi päivitetty osaamiskartoituslomake Kainuun Soten teho- ja valvontaosastolle. Päivitetty osaamiskartoituslomake ottaa paremmin huomioon tehohoitotyöhön siirtyvien sairaanhoitajien perehdytysprosessin ja nostaa esiin ohjauksen merkityksen. Kirjallisuuskatsaus toi esiin, että kansainvälistä yhteneväistä tapaa mitata tehohoitotyön osaamista ei ole. Osaamisen arviointi on kehittynyt paljon viimeisimmän 10 vuoden aikana ja sitä vaikeuttaa käytettävän terminologian erilaisuus

Asiasanat

Tehosairaanhoito, kompetenssi, osaamisen arviointi, perehdytys, ohjaus

Eettisen osaamisen tukeminen Eettinen tapauskeskustelu (Moral Case Deliberation® MCD) menetelmän avulla

Anu Lahti, Kliinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Savon hyvinvointialue; Vatanen Susanna, TtM, Kliinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Tausta

Eettinen osaaminen on keskeinen osa terveydenhuollon työntekijöiden ammatillista osaamisesta. Eettinen tapauskeskustelu (Moral Case Deliberation®, MCD) on kansainvälisesti kehitetty eettisen tuen muoto, jolla voidaan vahvistaa eettistä osaamista ja päätöksentekokykyä. Eettinen tapauskeskustelu käydään terveydenhuollon ammattihenkilöiden kesken käytännön työssä kohdatusta eettisestä ongelmasta.

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa moniammatilliset eettiset tapauskeskustelut on otettu käyttöön vuonna 2019. Eettisten tapauskeskustelujen tarkoituksena on tarjota henkilökunnalle sekä opiskelijoille mahdollisuus keskustella ja tarkastella yhdessä eettisiä kysymyksiä eri näkökulmista sekä pohtia mikä on oikea tai vähemmän haittaa tuottava toimintatapa. Tavoitteena on henkilökunnan ja opiskelijoiden eettisen osaamisen vahvistuminen ja eettisen kuormittuneisuuden väheneminen.

Menetelmät

Keskustelut pidetään strukturoidun Dilemma Method © mukaisesti. Eettisten tapauskeskustelujen vetäjinä toimivat menetelmään koulutuksen saaneet fasilitaattorit. Keskustelut pohjautuvat todellisiin tapauksiin, jonka yksi osallistujista esittelee aluksi. Keskustelussa käydään arvoihin ja normeihin perustuvaa vuoropuhelua toisensa poissulkevien vaihtoehtojen välillä. Keskustelussa tarkastellaan lisäksi vaihtoehtoihin liittyviä haittoja. Osallistujilta kerätään palautetta suomennetulla Euro-MCD 2.0 mittarilla, jolla arvioidaan eettisten tapauskeskustelujen vaikuttavuutta.

Tulokset

Vuosien 2019–2022 välillä on pidetty noin 100 eettistä tapauskeskustelua henkilöstölle sekä opiskelijoille harjoittelujaksojen yhteydessä. Yleisimmin käydyt keskustelut ovat liittyneet hoitojen rajaamiseen, elämän alku- tai loppuvaiheen hoitoon sekä muihin haavoittuvien ryhmien hoitoon liittyviin eettisiin kysymyksiin. Osallistujat ovat pääpainoltaan olleet hoitajia, melkein jokaisessa keskustelussa on ollut mukana lääkäri tai jonkun muun ammattiryhmän edustaja. Keskustelut ovat koettu näkökulmia avartavina ja moniammatillista vuorovaikutusta parantavina. Osallistujien antaman palautteen perusteella eettinen tapauskeskustelu vastaa tietyissä tilanteissa työnohjausta paremmin työntekijöiden kokemaan tuen tarpeeseen. Opiskelijoille eettinen tapauskeskustelu antaa mahdollisuuden keskustella ja jakaa kokemuksia harjoittelun aikana kohtaamistaan eettisistä kysymyksistä. Opiskelijoille keskustelut ovat antaneet vertaistuen lisäksi keinoja kohdata sekä nostaa esiin eettisiä kysymyksiä myöhemmin työelämässä terveydenhuollon ammattilaisina.

Johtopäätökset

Eettisellä tapauskeskustelulla voidaan vahvistaa henkilökunnan ammattitaitoa, eettistä päätöksentekoa kykyä, työhyvinvointia, lisätä potilasturvallisuutta ja parantaa hoidon laatua. Menetelmän avulla voidaan vähentää eettistä kuormittuneisuutta ja työuupumusta antaen keinoja käsitellä eettisiä ongelmia. Eettisiä näkökulmia on tärkeä pohtia moniammatillisesti ja menetelmän on todettu lisäävän ammattikuntien välistä yhteistyötä ja ymmärrystä.

TEEMA II. Johtamisaamisen kehittäminen

4 TEEMA II. Johtamisosaamisen kehittäminen

Sosiaali- ja terveystieteiden kehittämisen ja johtamisen verkosto vahvistaa YAMK-koulutuksen työelämälähtöisyyttä

Kirsi Moisanen, YTT, Yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Master School; Koivunen Kirsi, TtT, Yliopettaja, Tiimipäällikkö, Oulun ammattikorkeakoulu, Hyvinvointi ja kulttuuri -osaamisala; Kiviniemi Liisa, TtT, Yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu, Hyvinvointi ja kulttuuri -osaamisala

Tausta

Ammattikorkeakoulut ovat työelämään, professionaaliseen toimintaan ja alueelliseen kehitystehtävään sitoutuneita monialaisia ja alueellisia korkeakouluja. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK) tavoitteena on vastata työelämässä tarvittaviin osaamisen tarpeisiin ja vahvistaa osaamisen siirtymistä käytäntöön. YAMK-koulutusten tavoitteen saavuttamisen vahvistamiseksi perustettiin vuonna 2020 kansallinen sosiaali- ja terveystieteiden (sote) johtamisen ja kehittämisen (YAMK) verkosto, johon kuuluu 19 ammattikorkeakoulua ja yli 50 johtamisen ja kehittämisen YAMK-tutkinto-ohjelmien yliopettajaa, lehtoria ja johtamisen asiantuntijaa. Verkoston tavoitteena on muun muassa yhteiskunnallinen vaikuttaminen, johtamisen ja kehittämisen YAMK-koulutuksen tunnettuuden ja tietoisuuden edistäminen sekä yhteisöllisen oppimis- ja työskentelykulttuurin vahvistaminen. Yksi verkoston keskeinen tavoite on kehittää YAMK-johtamiskoulutusta vastaamaan työelämän tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Menetelmät

Jokaisella verkostoon osallistujalla on työelämäkumppanuuksia, joiden kanssa käydään vuoropuhelua YAMK-koulutuksen ja työelämän välillä. Myös opiskelijat edustavat työelämää. Opiskelijoiden opintojaksojen oppimistehtävissä ja erityisesti opinnäytetyössä korostuu työelämän ja koulutuksen välinen vuoropuhelu ja yhteiskehittäminen. YAMK-johtamisen ja kehittämisen verkostossa koulutuksen ja työelämän yhteyttä on edistetty yhteiskehittämisen työskentelytavoilla pienryhmittäin sekä reflektioivina keskusteluinä kaikien verkostoon kuuluvien henkilöiden kesken. Lisäksi sitä on edistetty yhteisissä seminaareissa ja symposiumissa. Verkoston ja työelämän välinen yhteistyö vahvistuu jatkossa, sillä yhteiskehittämisessä ovat aktiivisesti mukana myös hyvinvointialueiden, yhdistysten ja yritysten edustajat.

Tulokset

Työelämän johtamisen ja kehittämisen osaamisen tarpeisiin vastaamiseksi verkostossa on kartoitettu kirjallisuuteen perustuen alustavat sosiaali- ja terveystieteiden johtamisen kompetenssit, joita syvennetään ja vahvistetaan jatkossa näyttöön perustuen työelämäyhteistyössä valmisteilla olevan hankehakemuksen toimenpiteenä. YAMK-opinnäytetyön työelämäyhteyksien nykytilannetta selvitettiin kyselyn avulla. Tulosten mukaan yhteyttä on

tärkeää vahvistaa ja monipuolistaa. Verkostossa laaditut valtakunnalliset YAMK-opinnäytetyösuositukset korostavat myös YAMK-opinnäytetyön luonnetta tutkimuksellisenä kehittämistyönä, jonka avulla tuotetaan ratkaisuja ja toimintamalleja työelämän uudistamiseen. Lisäksi kansallisen sote-uudistusta käsittelevän seminaarin ja kansainvälisen kulttuurisen monimuotoisuuden johtamisen symposiumin avulla on herätetty keskustelua muuttuviin työelämän osaamistarpeisiin vastaamisesta.

Johtopäätökset

Tiivis työelämäyhteistyö kehittää sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulun johtamiskoulutuksen laatua ja varmistaa, että työelämän osaamistarpeet huomioidaan koulutuksen kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysalan johtamisen ja kehittämisen YAMK-verkosto edistää työelämän kanssa toteutettavan yhteiskehittämisen ja näyttöön perustuvan tiedon tiivistämisen ja hyödyntämisen avulla sote-alan johtamiskoulutuksen kykyä vastata työelämän tulevaisuuden osaamistarpeisiin. On ilmeistä, että sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioihin kohdistuvat muutokset ja organisaatioiden kompleksisuus edellyttävät johtajuuden jatkuvaa uudistumista.

Kohti sosiaali- ja terveysalan johtamisaamien ydinkompetensseja

Outi Mattila, TtT, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu; Päätaalo Kati, TtT, yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu; Koivunen Kirsi, TtT, yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu; Moisänen Kirsi, YTT, yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tausta

Sosiaali- ja terveysalan johtamisen rooli on merkittävä uusilla hyvinvointialueilla. Alati muuttuva toimintaympäristö haastaa johtamista. Myös alan veto- ja pitovoima edellyttää johtamisen toimenpiteitä henkilöstön saatavuuden ja työhyvinvoinnin turvaamiseksi. Vuonna 2020 perustettu kansallinen sosiaali- ja terveysalan johtamisen YAMK –koulutuksen verkosto on vastannut näihin haasteisiin muodostamalla yhteisen konsensuksen johtamisaamien kompetensseista sosiaali- ja terveysalalla.

Menetelmät

Johtamisaamien kompetenssien määrittelyn taustalla on kirjallisuuskatsaus johtamisaamisesta ja johtamisaamien malleista sosiaali- ja terveysalalla. Kirjallisuuskatsauksen tuloksista teemoiteltiin alustavat johtamisaamien kompetenssit. Tuotetut alustavat kompetenssit käsiteltiin työryhmässä, joka muodostui eri ammattikorkeakoulujen johtamisen YAMK-koulutuksen tutkinnon vastuuhenkilöistä ja opettajista. Työryhmä jakaantui kolmeen alatyöryhmään, jossa johtamisen teemoja ja niiden sisältöjä tarkennettiin. Työryhmien työskentelyn avulla koostettiin asiantuntijoiden yhteinen konsensus johtamisaamien kompetensseista.

Tulokset

Johtamisaamien kompetenssialueita muodostui yhdeksän. Kompetenssialueet ovat: uudistava johtamisaaminen, henkilöstövoimavarojen johtamisaaminen, liiketoimintaosaaminen, strateginen johtamisaaminen, vuorovaikutus- ja viestintäosaaminen, sote-alan asiantuntijaosaaminen, laatu- ja arviointiosaaminen, itsensä johtamisaaminen ja hallinnollinen osaaminen.

Johtopäätökset

Tuotetut johtamisaamien kompetenssit kuvaavat sosiaali- ja terveysalan johtamisen sisällöllisen moniulotteisuuden. Tämä haastaa myös alan johtamiskoulutusta, jonka tulee vastata työelämän osaamisen kehittämisen tarpeisiin. Kompetenssien sisällön kuvausta on tarkoitus edelleen jatkaa työelämäyhteistyössä. Jatkossa kehittämistyön tuloksena laadittavia sosiaali- ja terveysalan johtamisaamien ydinkompetensseja on tarkoitus hyödyntää ylemmän ammattikorkeakoulutuksen opetussuunnitelmatyössä ja pedagogisissa toteutuksissa. Kehittämistyö mahdollistaa työelämän tarpeisiin vastaavan uudistuvan johtamisen ja tätä tukevan alan johtamiskoulutuksen.

Työhyvinvoinnin johtamisen arviointi yrityksissä

Liisa Kiviniemi, TtT, Yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu; Rajakangas Eija, KM, Lehtori, Oulun ammattikorkeakoulu

Tausta

Työhyvinvoinnin johtamisen päämäärä on työntekijöiden kokonaisvaltainen työhyvinvointi. Hyvinvoiva työntekijä on yrityksen kannalta tuottava ja toimii työnsä tavoitteiden mukaisesti. Hän on motivoitunut ja hänellä on mahdollisuus kehittyä työssään. Kokonaisvaltainen työhyvinvointi muodostuu työntekijään, työyhteisöön, työympäristöön, työhön ja johtamiseen liittyvistä tekijöistä. Fokus työhyvinvoinnin johtamiseen -hankkeen (2020–2023) tavoitteena oli tuottaa työhyvinvoinnin johtamisen arvioinnin ja kehittämisen toimintamallit erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Hankkeen tarve liittyy työhyvinvoinnin johtamisen tason systemaattisen arvioinnin kriteerien täsmentämiseen yrityksissä.

Menetelmät

Fokus työhyvinvoinnin johtamiseen-hankkeen toimijat olivat viiden yliopiston ja kolmen ammattikorkeakoulun asiantuntijoita. Hankkeen aikana he työskentelivät monialaisissa ja -tieteisissä pienryhmissä. Työskentelyä jäsensivät säännöllisesti toteutetut kaikkien hankkeen toimijoiden palaverit ja hankkeen vastuuhenkilöiden laatimat kehukset työskentelylle. Pienryhmien tehtävä oli kokonaisvaltaisen työhyvinvoinnin käsitteen operationalisointi, työhyvinvoinnin johtamista arvioivien kysymysten muodostaminen sekä arviointikriteerien laatiminen. Lisäksi laadittiin kehittämisohdotukset työhyvinvoinnin johtamisen laadun edistämiseksi.

Tulokset

Toimintamallien pilotointiin osallistui eri aloilla toimivia ja eri kokoisia yrityksiä, joiden antamien palautteiden perusteella toimintamallit muokattiin valmiiseen muotoonsa. Fokus työhyvinvoinnin johtamiseen -hankkeen tuloksena tuotettiin työhyvinvoinnin johtamisen arvioinnin ja kehittämisen toimintamalli keskisuurille yrityksille. Yrityksiltä saadun palautteen perusteella laadittiin lisäksi erillinen toimintamallin versio pienyrityksille (www.fokukseen.fi). Keskisuurille yrityksille suunnattu toimintamalli jakautui neljään osa-alueeseen, jotka olivat johtamisen suunnittelu, organisointi, lähijohtaminen ja työhyvinvoinnin johtamisen jatkuva kehittäminen. Toimintamalli koostui 20 kysymyksestä ja niihin liittyvistä arviointikriteereistä. Pienyrityksille suunnatussa toimintamallissa on kahdeksan kohtaa ja niille määritellyt arviointikriteerit. Työhyvinvoinnin johtamisen tason arvioinnin lisäksi yrityksille laadittiin kehittämisohdotukset, joiden avulla johtamisen tasoa on mahdollista nostaa. Toimintamalleista on olemassa sekä verkkoversiot että sovellukset.

Johtopäätökset

Tutkimukset ja selvitykset ovat osoittaneet, että työhyvinvoinnin tasokas ja tuloksellinen johtaminen on yritykselle merkittävä vetovoimatekijä ja kilpailuetu. Se antaa myönteisen

työntekijäkokemuksen ja edistää tuloksellisuutta. Yritykset ovat olleet aktiivisesti mukana Fokus työhyvinvoinnin johtamiseen -hankkeessa laadittujen toimintamallien kehittämisessä. Toimintamallit ovat lisänneet yrittäjien kokemusten mukaan keskustelua työhyvinvoinnista ja tietoutta työhyvinvoinnin eri osa-alueista. Hankkeen päättymisen jälkeen tarvitaan tutkimusta toimintamallien vaikuttavuudesta työhyvinvoinnin johtamisen laatuun.

Haastattelututkimus sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaamiseen vaikuttavista tekijöistä

Eevi Karsikas, TtM, hankekoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohde; Koi-vunen Kirsi, TtT, tiimipäällikkö, Oulun ammattikorkeakoulu; Meriläinen Merja, TtT, johtajajaylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde; Kanste Outi, dosentti, Oulun yliopisto

Tausta

Osaamisen johtaminen on yksi keskeinen henkilöstöjohtamiseen ja henkilöstön kehittämiseen liittyvä tekijä. Se sisältää kaiken sen toiminnan, jonka avulla organisaatio pyrkii vaalimaan, hyödyntämään, kehittämään sekä uudistamaan organisaation osaamista strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Onnistuessaan osaamisen johtaminen on todettu olevan avain parempaan organisaation suorituskykyyn ja hoidon latuun terveydenhuollossa. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata sosiaali- ja terveysalan johtajien käsityksiä johtajien osaamisen johtamisosaamiseen vaikuttavista tekijöistä.

Menetelmät

Tutkimus toteutettiin laadullisena kuvailevana tutkimuksena. Aineisto kerättiin teema-haastatteleamalla etäyhteydellä 15 johtajaa kolmesta eri pohjoissuomalaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiosta. Haastattelut toteutettiin keväällä 2022, ja ne analysoitiin induktiivisella sisältöanalyysillä.

Tulokset

Tässä esityksessä esitellään sosiaali- ja terveysalan johtajien käsityksiä johtajien osaamisen johtamisosaamiseen vaikuttavista tekijöistä. Tulokset valmistuvat ennen konferenssia.

Johtopäätökset

Lisäämällä tietoa johtajien osaamisen johtamisosaamisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä voidaan vaikuttaa myönteisesti sote-alan organisaatioiden osaamiseen, suorituskykyyn ja henkilöstön työhyvinvointiin. Lisäksi tietoa voidaan hyödyntää johtajien osaamisen johtamisosaamisen määrittämisessä, johtajille suunnattujen koulutuksien ja täydennuskoulutuksien suunnittelussa sekä tutkimuksessa.

Sosiaali- ja terveysalan johtajien osaamisen johtamisosaaminen -mittarin kehittäminen ja testaaminen

Eevi Karsikas, TtM, hankekoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde; Meriläinen Merja, TtT, johtajaylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde; Kirsi Koi-vunen, TtT, tiimipäällikkö, Oulun ammattikorkeakoulu; Jarva Erika, väitöskirjatutkija, TtM, Oulun yliopisto; Mikkonen Kristina, professori, Oulun yliopisto; Oikarinen Anne, TtT, lehtori, Oulun yliopisto; Kääriäinen Maria, professori, Oulun yliopisto; Jounila-Ilola Päivi, TtM, lehtori, Oulun ammattikorkeakoulu; Kanste Outi, dosentti, Oulun yliopisto

Tausta

Sosiaali- ja terveysalan organisaatiot ovat kohdanneet monia haasteita, kuten sosiaali- ja terveysalan uudistus, digitalisaatio ja maailmanlaajuinen pandemia. Lisäksi sote-alan heikentynyt alan veto- ja pitovoima sekä osaavan työvoiman puute ovat vaikuttaneet sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden kykyyn tuottaa laadukkaita palveluita. Näihin haasteisiin voidaan vastata kehittämällä osaamisen johtamista sekä johtajien osaamisen johtamisosaamista.

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää mittari kuvaamaan sosiaali- ja terveysalan johtajien itsearvioimaa osaamisen johtamisosaamista sekä testata mittarin psykometrisiä ominaisuuksia. Tutkimus on osa ESR-rahoitteista Sote-alan osaava työvoima, muuttuvat osaamistarpeet (OSMU) - hankkeen kartoittavaa vaihetta.

Menetelmät

Tutkimus toteutettiin neljässä vaiheessa. Vaiheessa 1 mittarin väittämät luotiin teoreettisen viitekehyksen pohjalta tutkijaryhmässä. Vaiheessa 2 mittarin näennäis- ja sisältövaliditeettia arvioitiin asiantuntijapaneelissa (n=11), jonka jälkeen 11 johtajaa osallistui pilot-tutkimukseen. Vaiheessa 3 mittarin rakennevaliditeetti testattiin eksploraatiivisella faktorianalyyseillä. Vaiheessa 4 mittarin sisäinen johdonmukaisuus arvioitiin Cronbachin alfa - arvolla. Tutkimusaineisto kerättiin kesällä ja syksyllä 2022 ja siihen vastasi yhteensä 116 johtajaa kuudesta eri sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiosta Suomessa.

Tulokset

Tässä esityksessä esitellään Johtajien osaamisen johtamisosaaminen- mittarin (Managers' competence in knowledge management-scale (MCKM)) kehittäminen ja sen psykometristen ominaisuuksien testaus. Tulokset valmistuvat ennen konferenssia.

Johtopäätökset

MCKM - mittari auttaa sosiaali- ja terveysalan organisaatioita paremmin hallitsemaan johtajien osaamisen johtamisosaamista, koska sen avulla voidaan tuottaa tietoa johtajien it-

searvioidusta osaamisen johtamisosaamisen tasosta sekä tunnistaa mahdollisia osaamisvajeita. Lisäksi mittaria voidaan hyödyntää kehitettäessä johtajille suunnattuja koulutuksia ja täydennyskoulutuksia, sekä tutkimuksessa.

Laadullisen sisällönanalyysin eteneminen ja prosessin havainnollistaminen

Satu Elo, TtT, dosentti, yliopettaja, Oamk; Kajula Outi, TtT, yliopettaja, Oamk; Tohmola Anniina, TtT, lehtori, Lapin amk; Kääriäinen Maria, TtT, professori, Oulun yliopisto

Tausta

Sisällönanalyysi on ollut aina yksi suosituimmista laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä eikä sen suosio ole vuosien saatossa vähentynyt. Viimeisten kymmenen vuoden aikana sen käyttö suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa on jopa hieman lisääntynyt. Entistä useampi opinnäytetyö julkaistaan perinteisen opinnäytetyöraportin sijaan tieteellisenä artikkelina. Myös näissä on usein käytetty sisällönanalyysiä. Tästä syystä tarvitaan ajantasaista menetelmätietoa laadukkaana analyysin toteuttamisen ja eri tasoisten opinnäytetöiden toteuttajien sekä ohjaajien tueksi.

Menetelmä

Tämän esityksen tarkoituksena havainnollistaa tutkijoille, korkeakouluopiskelijoille ja ohjaajille sisällönanalyysin vaiheita perustuen Elo & Kyngäs (2008) mukaiseen analyysin etenemiseen. Menetelmä on teoreettinen, jossa havainnollistaminen pohjautuu aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen sekä tutkijoiden omiin kokemuksiin sisällönanalyysin tekemisestä ja sen ohjaamisesta. Sisältö pohjautuu Hoitotiede-lehdessä 2022 julkaistuu menetelmäartikkeliin, jonka esittäjät ovat kirjoittaneet.

Tulokset

Sisällönanalyysi voidaan eri lähestymistapoihin nojautuen toteuttaa joko aineistolähtöisesti eli induktiivisesti tai teorialähtöisesti eli deduktiivisesti. Lisäksi nämä lähestymistavat voidaan yhdistää yhdeksi tai useammaksi vaiheeksi. Elo & Kynkään mukaan sisällönanalyysin päävaiheet ovat valmistelu-, analysointi- ja raportointivaihe. Tätä kolmivaiheista analyysiprosessin etenemistä havainnollistetaan erilaisten aiempien tutkimusten ja niistä poimittujen esimerkkien avulla.

Johtopäätökset

Sisällönanalyysi, kuten muutkin tutkimusmenetelmät, vaatii tekijältään perehtymistä menetelmäkirjallisuuteen ja aikaisempiin kyseistä menetelmää hyödyntäneisiin tutkimuksiin sekä opinnäytetöihin. Myös erilaiset menetelmää koskevat alustukset ja esitykset osalltetaan tukevat menetelmän käyttöä sekä luotettavan analyysiprosessin todentamista ja raportoimista.

TEEMA III. Ammattitaidon ja asiantuntijuuden
vahvistuminen

5 TEEMA III. Ammattitaidon ja asiantuntijuuden vahvistuminen

Hybridioppimisella opitaan hoitotyön klinisiä taitoja

Kirsi Laukkonen, lehtori, Diak; Ervelius Tiina, lehtori, Diak; Huhtala Saija, lehtori, KAMK; Romppanen Taina, lehtori, KAMK; Ikonen Marjut, lehtori, Diak

Tausta

Digitaalisten menetelmien kehittäminen (OKM 2017) ja digitaalisen teknologian osaamisen tehostaminen (Euroopan komissio, 2020) haastavat korkeakouluja koulutuksen kehittämiseen. Opetuksen digitaaliset toimintatavat vauhdittavat etä-, lähi- ja hybridiopetuksen kehittämistä turvaamaan opintojen etenemisen opiskelijan elämäntilanteesta riippumatta. DIGIHOI - ÄLÄ JÄTÄ -hanke suunniteltiin Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) ja Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) yhteistyössä. Digitaalisia menetelmiä hyödynnetään etä-, lähi- ja hybridiopetuksessa. Hankkeessa hybridiopetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa opettaja ohjaa ja opettaa reaaliaikaisesti etä- ja lähiopiskelijoita. Hybridiopetusta on toteutettu klinisen hoitotyön taitojen osalta mm. sisätautien-, kirurgian-, lasten-, palliatiivisen-, akuuttihoitotyön taitojen harjoitteluissa. (DIGIHOI - ÄLÄ JÄTÄ -hankkeen alkukartoitus 2022.) Opetussisältöjä on kehitetty yhdessä terveysalan opettajien ja opiskelijoiden kanssa suunnittelemalla ja pilotoimalla sairaanhoitajaopiskelijoiden taitoja pelillisyyden, simulaatioiden sekä kotipakettien avulla. Hankkeen tarkoituksena on klinisen hoitotyön taitojen etä- ja hybridiopetuksen kehittäminen joustavan opiskelun turvaamiseksi. Opiskelijan on mahdollista saada tasavertaista ja laadukasta opetusta silloinkin, kun hän ei sairauden tai pitkien välimatkojen takia pääse lähiopetukseen.

Menetelmät

Klinisen hoitotyön opetukseen kehitetyt kotipaketit, simulaatiot ja pelillisuus tukevat etä-, lähi- ja hybridiopetusta. Kotipaketilla tarkoitetaan klinisen hoitotyön tarvikkeita ja menetelmiä, joita etäopiskelija hyödyntää kotona opetuksen aikana. Kotipaketteja on tehty mm. lääkehoidosta, ravitsemus- ja nestehoidosta ja potilaskohtamisesta palliatiivisessa ja hengellisessä hoitotyössä. Simulaatiossa jäljitellään autenttista hoitotyön tilannetta etukäteen suunnitellun skenaarion kautta. Hankkeessa simulaatioita on toteutettu opintojen eri vaiheissa hybridinä. Loppuvaiheen opiskelijoille on toteutettu simulaatioita mm. potilaan tilan arvioinnista, rintakipu ja AVH-potilaan hoidosta. Mukana on ollut myös työelämän edustajia. Pelaamalla opitaan innostavasti, kun pelin elementit suunnitellaan etukäteen, asetetaan oppimisen tavoitteet, pelaamisen säännöt sekä toteutusaika. Hankkeessa pelillisyyttä on toteutettu eri tavoin, mm. pakopelien ja pienten H5P-työkalulla tehtyjen pelien avulla. Lisäksi testattiin virtuaalisen (VR) ikääntymismuutoksia havainnollistavan pelin etäkäyttöä ja kahden AMKin yhteistyönä toteutettua, kahdesta pelikerrasta koostunutta sepsispotilaan ("mysteeripotilas") hoitotapahtumaa.

Tulokset

DIGIHOI - ÄLÄ JÄTÄ -hanke mahdollistaa yhteisoppimisen tilanteissa, joissa lähiopetukseen tuleminen ei ole mahdollista mm. pitkien matkojen tai sairauden takia. Hankkeessa testattujen kotipakettien, pelillisyyden ja simulaatioiden keinoin tuetaan monipuolista ja innostavaa oppimista. Hankkeen materiaalien ja pilotointien avulla tuetaan uudenlaista joustavaa opiskelua.

Johtopäätökset

Opiskelijälähtöinen opettajan reaaliaikaisesti toteuttama hybridiopetus mahdollistaa opiskelijan osallistumisen kliinisen hoitotyön opetukseen silloinkin, kun hän ei pääse lähiopetukseen. Hankkeessa tuotetut materiaalit tukevat hybridiopetusta ja kannustavat sen jatkokehittämiseen.

Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia siirtymävaiheessa opiskelijasta sairaanhoitajaksi

Noora Kitkala, TtM-opiskelija, sh, Oulun yliopistollinen sairaala; Juntunen Jonna, TtM, yliopisto-opettaja, Oulun yliopisto; Kuivila, Heli-Maria, TtM, yliopisto-opettaja, Oulun yliopisto; Mikkonen Kristina, TtT, professori, Oulun yliopisto

Tausta

Pula sairaanhoitajista on merkittävä haaste maailmanlaajuisesti ja kansallisesti. Tämä edellyttää erityishuomion kiinnittämistä terveysalan veto- ja pitovoimaan. Koulutus ei suoraan takaa riittäviä valmiuksia työelämään siirtymiselle, erityisesti erityisosaamista vaativissa hoitotyön toimintaympäristöissä, kuten lasten teho- ja valvontaosastoilla. Siirtymävaihe opiskelijasta sairaanhoitajaksi on kriittinen vaihe ammatillisen kasvun mahdollistajana ja sillä on merkittävä vaikutus vastavalmistuneen ammatti-identiteetin kehittymiselle sekä aikomukseen jäädä ja pysyä hoitotyössä. Vastavalmistuneet sairaanhoitajat tuntevat usein epävarmuutta omasta osaamisestaan. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia siirtymävaiheessa opiskelijasta sairaanhoitajaksi erään yliopistollisen sairaalan lasten teho- ja valvontaosastoille. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää koulutuksen kehittämisessä sekä vastavalmistuneiden sairaanhoitajien ammatillisen kasvun tukemisessa työuran alkuvaiheessa.

Menetelmät

Tutkimus toteutettiin erään yliopistollisen sairaalan lasten teho- ja valvontaosastoilla tammi-helmikuussa 2023. Aineisto kerättiin ryhmähaastatteluilla vastavalmistuneilta sairaanhoitajilta (n=16). Tutkimukseen osallistuvan tuli olla työsuhteessa lasten teho- tai valvontaosastolla, hänellä tuli olla sairaanhoitajan tutkinto tai tutkinnosta suoritettuja opintopisteitä vähintään 180 sekä alle kolmen vuoden työkokemus sairaanhoitajan työtehtävistä. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tulokset

Vastavalmistuneiden kokemukset siirtymävaiheessa opiskelijasta sairaanhoitajaksi ilmenivät oman osaamisen tunnistamisen merkityksellisyytenä, organisaationaalisina tekijöinä siirtymävaiheessa sekä omien odotusten kohtaamisena työelämän vaatimusten kanssa. Oman osaamisen tunnistamisen merkityksellisyys ilmeni oman osaamisen rajallisuutena suhteessa lasten tehohoitotyön laaja-alaisiin osaamisvaatimuksiin, ristiriitoina erilaisten työympäristöjen erilaisissa toimintatavoissa ja osaamisessa, ammatillisen kasvun tunnistamisena sekä koulutuksen aikaisina osaamista ja työelämään siirtymistä tukevinä tekijöinä. Organisaationaaliset tekijät siirtymävaiheessa ilmenivät työyhteisöön ja johtamiseen liittyvinä siirtymävaihetta tukevinä tekijöinä sekä erilaisina siirtymävaihetta tukevinä ohjelmina. Omien odotusten kohtaaminen työelämän vaatimusten kanssa ilmeni työ- ja vapaa-ajan tasapainona sekä siirtymävaiheeseen liittyvinä tunnekokemuksina.

Johtopäätökset

Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien työelämävalmiuksia ja työelämävalmennusta tulisi kehittää. Oman osaamisen tunnistamiseksi ja kehittämiseksi tulisi kehitellä työkaluja sekä hyödyntää kokeneempien kollegoiden osaamista, perehdytystä, mentorointia, työnohjausta sekä purkukeskusteluja. Tuki ja ohjaus ovat tärkeässä roolissa työelämään siirryttäessä. Organisaationaaliset tekijät ovat tärkeässä roolissa siirtymävaiheessa, esihenkilöiden tuki koetaan tärkeäksi ja siihen tulisi kiinnittää yhä enemmän huomiota. Vertaistuen ja kannustamisen merkitystä sekä tunnetta työyhteisöön kuulumisesta ja kuulluksi sekä nähdyksi tulemisesta ei voi vähätellä siirtymävaiheessa. Hyvä moniammatillinen yhteistyö ja huomioonottava ilmapiiri työyhteisössä auttavat odotusten kohtaamista vaatimusten kanssa ja siten tukevat työelämään siirtymistä, vähentävät työvoiman menettämistä ja kustannuksia, parantavat tehokkuutta sekä potilaiden hoidon laatua.

Osastohoitotyön perehdytyksen verkkoalustan kehittäminen

Merja Sjöman, TtM, th, sh, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohde; Komulainen Hanna, TtM, sh, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohde

Tausta

Perehdytys on yksi tärkeimpiä veto- ja pitovoimaan vaikuttavista tekijöistä työpaikalla. Perehdytys luo pohjan sujuvalle, turvalliselle ja terveelliselle työlle. Perehdytyksen merkitys korostuu työuraa aloittavilla henkilöillä, mutta on yhtä tärkeää huomioida myös pidempään töissä olleilla. Perehdytyksen jakautuminen ajallisesti jakaa perehtyjän taakkaa ja perehdytyksen suunnitelmallisuus kuvastaa hyvää johtamista. Pohteen yhtenä strategisena periaatteena on henkilöstön työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen. Tavoitteellisella ja systemaattisella perehdytyksellä luodaan pohja terveyden- ja sosiaalihuollon potilaan korkealaatuiselle hoidolle ja osaavan henkilöstön saatavuudelle. Perehdytysprosessin onnistumisella on keskeinen rooli potilasturvallisuudessa sekä hoitotyön laadun kehittämisessä. Hankkeen tarkoituksena oli kehittää Oulun yliopistollisen sairaalan osastohoitotyön hoitotyöntekijöiden perehdytyksen yhdenmukaisuutta ja laatua.

Menetelmät

Verkkoalustan kehittämisessä yhdistettiin näyttöön perustuvat tiedot teoriasta, käytännöstä ja asiantuntijoilta. Moniammatillisen työryhmän tapaamisissa kartoitettiin perehdytyksen sisältöä, aikataulutettiin perehdytystä ja arvioitiin alustalle tulevaa materiaalia. Pilotoinnissa työryhmä pääsi tutustumaan itse käyttäjänä verkkoalustaan. Nämä käyttökokemukset olivat arvokkaita ja auttoivat alustan sisällön, ohjeistuksen ja ulkoasun viimeistelyssä.

Tulokset

Osastohoitotyön perehdytykseen on luotu moniammatillisessa yhteistyössä internet-pohjainen verkkoalusta, mikä tukee hoitotyöntekijöiden perehdytyksen yhdenmukaisuutta. Osastohoitotyön perehdytyksen verkkoalustaan on sisäänrakennettu perehdytyksen toimintamalli ja se sisältää laadukasta ja näyttöön perustuvaa materiaalia perehtymisen tueksi. Osastohoitotyön perehdytysprosessiin osallistuvalla uudella työntekijällä, perehdyttäjällä, perehdytysvastaavalla ja esihenkilöllä on jokaisella oma roolinsa ja siihen liittyvät vastuut ja tehtävät. Esihenkilön on mahdollista seurata hoitotyöntekijän perehtymisen etenemistä verkkoalustan kautta reaaliaikaisesti. Toistuvat perehdytyskeskustelut tarjoavat perehdytysprosessiin osallistuville tietoa hoitotyöntekijän perehtymisen tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Kokonaisuutena perehdytysprosessia on mahdollista arvioida perehdytyksen laatukselyn avulla.

Johtopäätökset

Osastohoitotyön perehdytyksen verkkoalusta tarjoaa näyttöön perustuvia työkaluja yhte-näiseen, suunnitelmalliseen ja dokumentoituun perehtymiseen. Alustalla on vuosikellon muodossa tuotu näkökulma perehtymisen aikataulutuksesta ja materiaalin moninaisuudella pyritään tukemaan erilaisia oppijoita. Dokumentointi auttaa näkemään perehtymisen jatkumona, jota tukevat yhteisesti sovitut toimintamallit. Perehdytyksen kehittäminen on alati jatkuvaa ja kehittyvää eikä prosessina koskaan valmis. Terveysthuollossa jatkuvien muutoksien keskellä perehtymisen ja sen tueksi rakennettujen työkalujen tulee olla muovautuvia hyvinvointialueen osastohoitotyön tarpeiden mukaan. Internet-pohjainen alusta tarjoaa mahdollisuuden tarjota yhtenäistä perehtymisen materiaalia koko hyvinvointialueella ja tukee näin yhdenmukaisten osastohoitotyön toimintamallien ja hoitokäytäntöjen käyttöä.

Verkkokurssi kuntouttavista avustustavoista

Sinikka Rovio, Fysioterapeutti/Prergo Oy, Oulu

Tausta

Olen aina ollut kiinnostunut heikkokuntoisten iäkkäiden perusliikkumisesta. Olen suorittanut kinestetiikan, potilassiirtojen ergonomiakorttikouluttaja ja Bobath koulutukset ja kouluttanut hoitohenkilökuntaa. Tiedetään, että hoitotyötä keventävät apuvälineet, työergonomia ja avustaminen luonnollisten liikemallien mukaan. Sen sijaan liian vähän osataan tutkia potilaan voimia, ja hyödyntää niitä perusliikkumisen avustustilanteissa. Potilaan motivointi ja vastuuttaminen harjoitteiden tekemiseen ovat myös vähän käytössä oleva mahdollisuus.

Suurin osa hoitajista ei ajattele, että passiivisesti vuodesuojalla potilasta liikuttaessa tai käsivoimin nostaessa potilaan istumaan, potilaan voimat entisestään heikkenevät. Näin on aina toimittu. Kaikki avustaminen, jossa avustettava ei ole mukana tekemässä liikettä, aiheuttaa potilaan voimien jatkuvaa heikentymistä. Avustaminen käy hoitajalle kerta kerralta fyysisesti ja henkisesti raskaammaksi.

Menetelmä

Uusi kehittämistyö on verkkokurssi kuntouttavista avustustavoista. Siinä avustettavan aktivointi perusliikkumisessa on pääroolissa. Verkkokurssi kokonaisuuden läpikäytyä hoitohenkilökunta oppii tavoitteelliset ja yhtenäiset avustustavat perusliikkumisen tehokkaaseen palauttamiseen. Kuntouttavat avustustavat verkkokurssilla on 164 videota. Ne on kuvattu aidoissa erikuntoisten avustustilanteissa. Tekstein videoiden alle on selvennetty, mikä keventää avustamista tai hankaloittaa sitä. Videoleikkeet on jaoteltu selkeästi avustuksen tarpeen mukaan esim. tarvitaanko kaksi vai yksi avustaja, vai selviääkö avustettava sanallisella ohjauksella tai apuvälineiden avulla. Heikkokuntoisen itsenäinen perusliikkuminen on tavoitteena. Kun avustettava osataan ohjata käyttämään käsien, jalkojen ja vartalon voimia liikkeissään, siitä seuraa väistämättä kokonaisvaltaisesti toimintakyvyn lisääntymistä adl-toimissa. Perusliikkumista ovat esim. vuoteesta liikkuminen, vuoteesta istumaan nousu, istuma-asennossa siirtyminen vuoteesta pyörätuoliin, seisomaan nousu ja seisoma-asennon kautta siirtyminen, kävely ja lattialta ylösnousu.

Tulokset

Kaikkein heikkokuntoisimmankin perusliikkumista voidaan palauttaa, kun hänen voimansa osataan tutkia ja aktivoida käyttöön heti hoidon alusta alkaen, ja saadaan riittävä määrä toistoja. Perusliikkumista voidaan palauttaa vähitellen osissa vuoteesta liikkumisesta lähtien. 5 avustajan sijasta tarvittiin 1–2 avustajaa. Osastolle tuli teho hoidosta sairaallosien lihava mies. Aamupesujen avustamiseen meni 5 hoitajaa. Tein yksin fysioterapia arvion ja ohjasin häntä käyttämään voimiaan. Avustin häntä vuoteesta sivusuunnassa osissa liuuttaen vuodesuojalla kehoni painonsiirtoa hyödyntäen, kääntymään polvet koukussa kylkimakuulle hänen vetäessä käsivoimin kaiteesta, ja vuoteen päädyn avulla säh-

köisesti istumaan potilaan käyttäessä käsiensä voimaa loppuvaiheessa. Seisomaan nousuun pyysin hoitajan varalta. Potilaan jalat kantoivat Evan tuella, vaikka hän ei vielä jaksanut ojentautua suoraksi.

Johtopäätökset

Tämä johdonmukainen, tavoitteellinen kuntoutumista edistävä kokonaisuus perusliikku-
misessa tulee vähentämään vuoteeseen hoidettavien määrää, nopeuttaa kotiutumista ja
hoitajia tarvitaan vähemmän avustustilanteissa. Uskon, että fyysisesti raskaan työn keven-
tyessä potilaiden kuntoutuessa hoitoalan työn ilo ja imu tulevat lisääntymään. Hoitaja pu-
laan koulutuksella tulee olemaan vaikutusta. Tämä tuottaa laajasti säästöjä hyvinvointi
alueille koko Suomeen.

Lyhytaikaisessa sairaalahoidossa olevan ikääntyneen potilaan toimintakyvyn arviointi -toimintamalli

Satu Klasila, TtM, ft, kliinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, OYS; Komulainen Hanna TtM, sh, kliinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, OYS; Madetoja Suvi, ft, fysioterapeutti, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, OYS; Korolainen Katri, TtM, eMBA, hoitotyön johtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, kuntoutuksen toimialue

Tausta

Vuonna 2019 on julkaistu TOIMIA-suositus ”lääkkäiden henkilöiden lyhytaikaiseen sairaalahoitoon liittyvä toimintakyvyn arviointi kuntoutumisen käynnistäjänä”. OYSin kehittämishankkeissa on tullut esille, että toimintakyvyn arviointiin ja kuntoutumisen edistämiseen tarvitaan lisää osaamista ja yhtenäinen toimintamalli. Oikea-aikaisesti tehdyllä arvioinnilla varmistetaan, että potilaat kotiutuvat oikea-aikaisesti tarvittavien palvelujen turvin, eivätkä he palaa niin usein uudelleen sairaalaan, mikä on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen järjestämissuunnitelman yksi tavoite. Oikea-aikainen toimintakyvyn arviointi kytkeytyy myös Pohteen ikääntyneiden kotiutuksen kehittämiseen.

Menetelmät

OYSissa on käynnistynyt vuonna 2022 Lyhytaikaisessa sairaalahoidossa olevan ikääntyneen potilaan toimintakyvyn arviointi -hanke, jossa on moniammatillisen työryhmän toimesta luotu toimintamalli sairaalassa olevien ikääntyneiden potilaiden toimintakyvyn arviointiin em. suosituksen pohjalta. Toimintamalli pilotoidaan OYSissa keväällä 2023. Toimintamallin käyttöönotto toteutetaan ensin OYSin ikääntyneitä potilaita hoitaviin yksiköihin esi- ja vastuuhenkilöiden sekä henkilöstön systemaattisella koulutuksella. Jatkossa vastuuhenkilöt perehdyttävät yksiköissä säännöllisesti henkilöstöä. Hoitosensitiivisten mittareiden osalta käyttöä seurataan potilastietojärjestelmästä saatavan tiedon perusteella. OYSin kotiutuskoordinaattorit seuraavat Esko potilastietojärjestelmän taustatietolomakkeen täyttöä tapaamiensa potilaiden osalta. Toukokuussa 2023 tehdään tehoseuranta taustatietolomakkeen käytöstä.

Tulokset

Hankkeessa luotuun toimintakyvyn arviointi -toimintamalliin sisältyy OYSissa käytössä olevia mittareita. Seulontatason toimintamallin osa-alueina ovat liikkuminen, arkisuoriutuminen, lääkehoito, sekavuus, muisti, kaatumisvaara, vaaaravitsemusriski sekä painehaavariski. Liikkumista ja arkisuoriutumista kartoitetaan hyödyntämällä Esko potilastietojärjestelmän taustatietolomaketta. Kaatumisvaaraa arvioidaan FRAT-mittarilla, vaaaravitsemusriski NRS-2002-mittarilla ja painehaavariski Braden -mittarilla. Uutena arviointikohteenä on deliriumriskin arviointi, johon pilotin aikana testataan 4AT -mittaria. Lisäksi kartoitetaan mm. kaatumisvaaraa ja sekavuusalttiutta lisääviä lääkkeitä. Seulontatason arvioinnin pohjalta ohjeistetaan hoitohenkilöstöä osastohoitojakson aikaiseen yksilölliseen

toimintakyvyn arviointiin, kuntoutukseen sekä jatkohoitosuositusten tekemiseen. Ohjataan hyödyntämään kotiutuskoordinaattoreita systemaattisemmin, jolloin palvelutarpeen arvioinnit voidaan käynnistää viivytyksettä hoitojakson aikana tai heti sen jälkeen. Kirjaamiseen on laadittu ohjeistus ja valmiita fraaseja. Toimintamalli koskee yli 65-vuotiaita potilaita kaatumisten ehkäisy sairaalassa -toimintamallin mukaisesti.

Johtopäätökset

Ikääntyneen potilaan toimintakyvyn arvioinnin -toimintamallille on tarve OYSissa. Olemassa olevien toimintamallien mittareita käytetään vähän, joten arviointia on tarve tehostaa ja selkiyttää. Pilottiyksiköistä saatavan tiedon pohjalta toimintamallia kehitetään edelleen. Toimintamallin käyttöönottovaiheessa tarvitaan paljon koulutusta ja työpajoja aiheesta. Mittareita ja taustatietolomakkeita integroidaan osaksi sähköisiä palveluita. Jatkossa toimintamalli tulee koskemaan kaikkia Pohteen sairaaloita, akuuttiosastoja sekä arviointi- ja kuntoutusyksiköitä.

TEEMA IV. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

6 TEEMA IV. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Aivoterveellisen työn kehittäminen ICT-alan yrityksissä

Kati Päätaalo, TtT, yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu; Pinola Satu, FM, lehtori, tiimi-päällikkö, Oulun ammattikorkeakoulu; Saarnio Reetta, TtT, yliopettaja, Oulun ammattikorkeakoulu

Tausta

Aivoterveys on osa työikäisten terveyden edistämistä. Aivot ja mieli -konsensuslausuma vuodelta 2020 nostaa aivot ja mielen 2020-luvun työelämän pääasiaksi. Vuonna 2022 julkaistiin Kansallinen aivoterveysohjelma, jossa työikäisille on omat vaikutustavoitteensa. Yhteiskunnallisiin linjauksiin vastaten Kestävä aivoterveys -hankkeen (1.3.2020-31.8.2023) tavoitteena on perehtyä aivokuormitukseen työelämässä ja kehittää toimintatapoja ja työvälineitä työntekijöiden aivoterveiden ja työhyvinvoinnin sekä organisatioiden tuloksellisuuden edistämiseksi.

Menetelmät

Hankkeessa kerättiin aivoterveyttä koskevaa tietoa kyselyjen muodossa tähän tarkoitukseen kehitetyllä mittarikokonaisuudella, joka koostui validoiduista kyselyistä tai niiden osista sekä laadullisista kysymyksistä. Menetelminä käytettiin myös motivaatioprofiileja (Reiss Motivaatio Profile®) ja Firstbeat -mittauksia. Oulun alueella hankkeen yhteistyökumppanina oli neljä ICT-alan yritystä. Hankkeen aikana järjestettiin yhteisten webinaarien lisäksi yrityskohtaisia työpajoja eri teemoista: itsensä johtaminen, informaatio- ja kognitiivinen ergonomia ja affektiivinen ergonomia.

Tulokset

Alkukyselyn mukaan ICT-alan informaatio- ja kognitiivisen ergonomian haasteet liittyvät keskittymistä vaativan työn keskeytyksiin, suurten informaatiomäärien käsittelyyn, usean asian yhtäaikaan seuraamiseen ja työtehtävien ajoittaiseen ruuhkautumiseen. Affektiivisen ergonomian haasteet liittyvät siihen, että työssä ei pysty aina vastaamaan sille asetettuihin odotuksiin ja vaatimustasoa tulee alentaa vastentahtoisesti. Esille nousi myös tekninen velka, jolloin joutuu käyttämään nopeinta ratkaisua kestävimman ratkaisun sijasta.

Itsensä johtamisen työpajoissa keskityttiin työn tuunaamiseen aivoterveelliseksi. ICT-alan työntekijät löysivät aivoterveyttä parantavia ratkaisuja, jotka liittyivät esimerkiksi palautumiseen, työn tauottamiseen ja työn hyvin suunniteltuun organisointiin. Itsensä johtamisen teemaan kytkeytyvät RMP-profiilit osoittivat, että ICT-alan työntekijät motivoituvat tiimeissä ja matalissa organisaatorakenteissa tehtävästä, mutta myös yksin tehtävästä työstä. Kognitiivisen ergonomian teemassa rakennettiin palautumiskäytäntöjä, keskittyen erityisesti työpäivän aikaiseen palautumiseen ja riittävään uneen oma krontyyppi huomioiden.

Informaatioergonomian työpajoissa löydettiin ratkaisuja, jotka auttavat keventämään muistikuormaa, vähentämään tietotulvaa ja työhön keskittymistä. Nämä ratkaisut liittyivät työn priorisointiin ja jäsentelyyn, sovittuihin viestinnän käytäntöihin ja keskeytyksettömän työn mahdollistamiseen.

Affektiivisen ergonomian työpajojen sisältö koostui eettisestä organisaatiokulttuurista ja eettisestä kuormituksesta sekä tunnekulttuurista. Eettisen työkuulttuurin ylläpitämiseksi koostettiin vinkkejä, kuten avoin keskustelu, toiminnan läpinäkyvyys, toisten kunnioitus ja luottamus sekä hyväksyntä ja myötäeläminen. ICT-alan asiakkuuksiin liittyen tärkeänä asiana korostui mahdollisuus asiakaslupausten täyttämiseen.

Johtopäätökset

Hankkeen aikainen työskentely osoitti, että ICT-alan aivoterveiden haasteet liittyvät kaikkiin ergonomian lajeihin. Hankkeen kautta affektiivisen ergonomian käsite konkretisoitui alan aivoterveiden edistämisen työvälineeksi. Kokonaisuudessaan ICT-alan työssä oli havaittavissa vahva kehittämismyönteisyys ja nopea reagointikyky aivoterveiden haasteiden ratkaisemiseen.

PORE-Porukalla parempaan, Hyvinvointia osallisuudella ja yhteisöllisyydellä

Arja Oikarinen, TtT, yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu; Heinonen Sanna, Kajaanin ammattikorkeakoulu; Korhonen Tanja, FT, Kajaanin ammattikorkeakoulu; Miettinen Anne, KM (kasvatuspsykologia), Diakonia ammattikorkeakoulu; Ravelin Teija, TtT, Kajaanin ammattikorkeakoulu; Smedberg Harri, Sosionomi (AMK), Kajaanin kaupunki

Tausta

PORE-hankkeen (1.11.2020 – 31.5. 2023) tavoitteena oli Lohtaja-Huuhkajanvaara-Kettu-asuinalueen asukkaiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntäen kehittämällä alueelle yhteisöllistä toimintakulttuuria. Toimintakulttuurissa yhdistyy Lohtaja-Huuhkajanvaara-Kettu alueen asukkaitten, alueilla toimivien järjestöjen ja yhdistysten sekä julkisen ja yksityisen sektorin voimavarat. Hanke sai alkunsa Kajaanin kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden työryhmän (HY-TETU) tunnistamista hyvinvoinnin haasteista, jotka liittyivät erityisesti nuorten mielenterveyden ongelmiin ja yksinäisyyteen sekä työikäisten syrjäytymiseen tai syrjäytymisuhkaan.

Menetelmät

Hanke oli Kajaanin ammattikorkeakoulun, Kajaanin kaupungin ja Diakonia- ammattikorkeakoulun yhteishanke, jossa hyödynnettiin toimijoiden erityisosaamista. Kamkin erityisosaaminen liittyi hyötypeliosaamiseen ja Diakin yhteiskehittämisen ja osallistuvan budjetoinnin osaamiseen. Hankkeessa sovellettiin Kamkin ja Diakin yhteishanke DIMMI:ssä kehitettyjä digitaalisia menetelmiä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemisessa sekä Diakin Oulussa toteuttaman ITU2 -hankkeen sosiaalisen osallisuuden toimintamallia. Hankkeessa oli kolme työpakettia, joista ensimmäinen keskittyi aluelähtöisen hyvinvointia tukevan kulttuurin luomiseen. Toinen kohdistui asukkaiden sekä nuorten voimavarojen ja osaamispotentiaalın vahvistamiseen. Kolmannessa vahvistettiin muun muassa nuorten kanssa toimivien ammattilaisten asiantuntijuutta sekä luotiin nuorten mielen hyvinvointia tukeva Elämäni peli ammattilaisten ja nuorten käyttöön.

Tulokset

PORE-hankkeessa luotiin aluelähtöinen mielen hyvinvoinnin toimintamalli. Hankkeessa juurrutettiin ja koulutettiin toimintoja osaksi rakenteita. Esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin toimintamalli on kirjattu kaupungin osallisuusohjelmaan, ja kaupungin budjettiin on varattu vuosittainen määräraha toimintaa varten. Elämäni pelin valmistuttua PORE-hankkeen asiantuntijat järjestivät työpajoja ja pelin esittelytilaisuuksia nuorten kanssa toimiville ammattilaisille Kajaanissa. Elämäni peli -toimintamalli on kuvattu myös Innokylässä. Elämäni pelin esittelyjä on suunniteltu jatkettavan valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla seminaareissa ja konferensseissa. Elämäni pelin esittely on sisällytetty myös KAMKin sosiaali- ja terveystieteen eri koulutusasteiden opintoihin.

Nuorten kanssa toimivien ammattilaisten verkosto Osaamisvaihtarit jää hankkeen päätyttyä pysyväksi toiminnaksi. Lautapeliryhmä on saavuttanut oman vakituisen vaihtuvan kävijäkunnan, ja toiminta jää jatkumaan.

Johtopäätökset

Osallisuuden edistäminen vaatii aitoja panostuksia: riittäviä resursseja sekä ajattelutavan juurtumista yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Osallisuustyössä riskinä on osallistumisen eriytyminen eli se, että toimintaan osallistuvat jo muutenkin aktiiviset ihmiset. Osallistuminen toimintaan ja palveluiden käyttöön edellyttää ihmiseltä monenlaisia resursseja – esimerkiksi aikaa, voimavaroja ja sähköisten työkalujen hallintaa. Siksi palvelut tulisi järjestää siten, että osallistuminen on helppoa eri kohderyhmille ja osallistua voi myös pienellä panoksella. Erityisryhmien ja ei-aktiivisten asukkaiden tavoittamiseen tulee kohdistaa huomiota ja alueen muiden toimijoiden kanssa kannattaa tehdä yhteistyötä. Se tarkoittaa menetelmien kehittämistä sekä aitoa läsnäoloa. Monikulttuurisuus on myös tärkeä huomioida esimerkiksi kieliversioina ja viestinnässä.

Osallistavan sosiaalityön menetelmät aikuissosiaalityössä

Veera Rinne, YTM, KM, opettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu; Ahola-Anttonen Päivi, YTM, VTM, Johtava sosiaalityöntekijä, Kainuun hyvinvointialue

Tausta

Suomessa huumeiden käyttö on lisääntynyt. Asiakkaat kamppailevat köyhyyden, työttömyyden, fyysisten ja psyykkisten sairauksien sekä asumisen ongelmien kanssa. He haastavat sote-palvelujärjestelmää, jolla ei ole oikeanlaisia resursseja vastata päihdeongelmista kärsivien tarpeisiin. Asiakkaista vain kolmasosa saa tarvitsemansa palvelut, mikä kasvattaa kustannuksia ja ongelmien monimutkaistuessaa haitat lisääntyvät. Lainsäädäntö on ollut puutteellista ja vastuunjako sosiaali- ja terveydenhuollon välillä epäselvää. Perinteisesti päihdepalvelut on mielletty osaksi sosiaalihuoltoa. Päihdepalveluiden tarvitsema yhteistyö vaatii kuitenkin hallintorajojen ylittämistä. (Pehkonen, Kekoni & Kuusisto 2019, 9–10, 49–50.) Aikuissosiaalityössä Kainuussa ei ollut keinoja auttaa päihdeongelmaisia, jotka joutuivat odottamaan katkaisuun ja kuntoutukseen pääsyä. Sosiaalityössä kohdatiin toivottomuus ja avuttomuus ja haluttiin löytää uusia keinoja auttaa.

Menetelmät

Kainuun aikuissosiaalityö osallistui THL:n Osallistavan sosiaalityön menetelmien Otso-pilottiin vuosina 2021–2022. Pilotti keskittyi sosiaalihuollon päihdepalveluihin, joille ei ollut selkeää toiminta- ja palvelumallia. Kainuussa päihdepalvelut oli keskitetty terveydenhuoltoon ja asiakkaiden mahdollisuus saada sosiaalihuollon päihdepalveluita olivat heikot. Työmenetelmiä kehittämällä tavoitteena oli palveluiden vaikuttavuus ja asiakasosallisuus. Pilottina kehitettiin Naiset vahvistumisen lähteillä (NVL) -kuntoutusta ja matalan kynnyksen toimintapaikkoja, joiden toteutuksessa käytettiin erilaisia menetelmiä. Aikuissosiaalityö toteutti yhdessä seurakunnan, Tietoisesti kohti parempaa - ja SOSRAKE-hankkeen kanssa Naiset vahvistumisen lähteillä -kuntoutuksen vuonna 2021. Kuntoutus sisälsi leirijakson ja kaksi jatkotapaamista, joiden aikana käytettiin tunne- ja tietoisuustaitotyöskentelyä, taideterapiaa ja psykoedukaatiota. Kuhmossa oli jo lähiötupa, joka on kehitetty yhdessä asukkaiden kanssa. Siellä aikuissosiaalityö kohtaa ja auttaa asiakkaita. Kajaanissa kehitettiin 2020 Lohtajan lähiötupa yhdessä mm. KOY Kajaanin Pietarin, asukas-yhdistyksen ja seurakunnan kanssa. Tarkoituksena oli vahvistaa yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta järjestämällä asukkaiden toiveiden mukaista olohuonetoimintaa sekä sosiaalista kuntoutusta ja kuntouttavaa työtoimintaa.

Tulokset

NVL-kuntoutuksen tutkimus osoitti, että vaikuttavuutta edistävät ammattitaitoiset ohjaajat, kuulluksi tuleminen, vertaistuki, asiakkaan asenne, motivaatio, yhteishenki, usko tulevaisuuteen, halu muutokseen, tunne osallisuudesta ja viihtyisät tapaamispaikat. (Tuikka & Rinne 2021). Vastaava kuntoutuskokonaisuus on järjestetty kolme kertaa. Lohtajan lähiötuvan toiminnasta on hyviä kokemuksia. Kävijöiden toiveita on huomioitu ja siellä viihdytään, mutta markkinointia on vielä kehitettävä.

Johtopäätökset

Keskittymällä asiakkaiden voimavaroihin, osallisuuteen, elämän merkitykselliseksi kokemiseen ja toiveikkuuden ylläpitämiseen, voimme luoda hyviä sosiaalihuollon päihdepalveluita. Lakiuudistuksen myötä on kehitettävä yhdessä lisää yhteisösosiaalityötä ja matalankynnyksen palveluita.

TEEMA V. Palliativisen hoitotyön kehittäminen

7 TEEMA V. Palliatiivisen hoitotyön kehittäminen

FinPall-hanke palliatiivisen hoidon ja laadun kehittämisessä

Heidi Keronen, sairaanhoitaja YAMK, palliatiivinen hoitaja, palliatiivinen poliklinikka, Kainuun hyvinvointialue, FinPall Palliatiivisen hoidon kehittämisen hanke, Kainuun osahanke – suunnittelija; Hökkä Minna, TtT, projektipäällikkö, Pohde, erityisasiantuntija, Diakonia-ammattikorkeakoulu

Tausta

Palliatiivisen hoidon tarve kasvaa seuraavien vuosikymmenten aikana. Sosiaali- ja terveysministeriön loppuraportin mukaan palliatiivisen hoidon palvelut eivät toteudu tasavertaisesti Suomessa. Lisäksi palliatiivisen hoidon osaamisessa on vajetta. Palveluiden kehittämiseksi ja laadun parantamiseksi FinPall-hankkeessa on tehty valtakunnallista ja alueellista kehittämistyötä.

Menetelmät

Valtakunnallisen kehittämistyön keskeisiä tavoitteita on taata yhtenäinen palveluketju palliatiivisessa hoidossa olevalle potilaalle. Tätä työtä on tehty tiedonkeruun ja työryhmätyöskentelyn avulla. Hankkeessa kehitetään myös palvelurakennetta käynnistämällä palliatiivisia keskuksia ja kehittämällä kotisairaalojen verkostojen kattavuutta. Palliatiivisen hoidon osaamista on selvitetty kyselyin sekä vahvistettu koulutuksin.

Kainuun alueella keskeisenä tavoitteena on, että palliatiivista hoitoa tarvitseva potilas tunnistetaan paremmin terveydenhuollossa. Kaikkien terveydenhuollon ammattilaisten osaamista palliatiivisesta hoidosta vahvistetaan koulutuksen ja työohjeiden avulla. Eri työyksiköistä nimetään palliatiivisen hoidon ja saattohoidon verkostovastaavat, näin edistetään tiedon siirtymistä palliatiivisesta hoidosta laajemmin henkilöstölle. Psykososiaalisen tuen ammattilaisia koulutetaan palliatiivisen hoidon kontekstissa työskenteleeseen, lisäksi somaattisen terveydenhuoltoalan ammattilaisia koulutetaan psykososiaalisen keskustelutuen antamiseen.

Eri erikoisaloilla kehitetään palliatiivisen hoidon varhaista integrointia ja yhteistyötä lisätään palliatiivisen hoidon poliklinikan kanssa. Hankkeessa kehitetään etäkonsultaatioihin sekä etä vastaanottoihin liittyvät toimintamallit palliatiivisen erityisosaamisen jalkauttamiseksi muihin yksiköihin. Kotiin vietävien palveluiden kehittämisen toimenpiteenä ensihoidon, kotisairaalan, kotihoidon ja asumispalveluiden yhteistyön toimintamallit ja toimintakäytäntöjä kehitetään palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa. Väestölle suunnatun viestinnän avulla lisätään tietoisuutta palliatiivisesta hoidosta ja edistetään eri potilasjärjestöjen kanssa yhteistyötä palliatiivisen hoidon kontekstissa.

Tulokset

Hankkeen tuloksena on kehitetty yhteistoiminta alue (YTA) tasoista toteutus- ja kehittämissuunnitelmaa. Perustettu uusia palliatiivisia keskuksia ja vahvistettu olemassa olevia. Koulutuksia on järjestetty eri ammattiryhmille sekä tietoisuutta palliatiivisesta hoidosta on vahvistettu kansalaistapahtumien avulla. Digitaalisia toimintamalleja on vahvistettu ja palliatiivisen hoidon digihoitopolku on luotu. Hankkeen selvityksistä tehdään analyysiä ja kirjoitetaan tutkimusartikkeleita.

Johtopäätökset

Palliatiivisen hoidon palveluita, niiden laatua ja osaamista on vahvistettu hankkeessa. Hankkeen tulosten jatkon varmistaminen edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimijoiden ja päättäjien kanssa. Palveluiden turvaamiseksi tulisi tehdä muutoksia lainsäädäntöön siten palveluiden saatavuus turvataan sen avulla.

Potilaan palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistaminen

Heidi Keronen, sairaanhoitaja YAMK, palliatiivinen hoitaja, palliatiivinen poliklinikka, Kainuun hyvinvointialue, FinPall Palliatiivisen hoidon kehittämisen hanke, Kainuun osahanke – suunnittelija

Tausta

Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumattomasti sairaan tai etenevää sairautta sairastavan potilaan aktiivista kokonaisuhoitoa. Pitkälle edenneenä sairaudet kuten syöpä, neurologinen sairaus tai muistisairaus, sydän-, keuhko-, maksa- tai munuaissairaudet, aiheuttavat palliatiivisen hoidon tarvetta. Parantumattoman sairauden ennusteen laatiminen on hankalaa. Potilaalla on oikeus saada tietoa tulevaisuudestaan ja sairauden etenemisen ennusteesta. Terveystieteiden työntekijän tulee havaita potilaan pitkälle edennyt sairaus ja heikkenevä elinajan ennuste.

Menetelmät

Opinnäytetyössä kehitettiin Kainuun sotessa palliatiivisen potilaan hoidon tarpeen tunnistamisen prosessia moniammatillisen yhteistyön avulla. Aluksi kartoitettiin, miten palliatiivisen potilaan hoidon tarpeen tunnistaminen toteutuu tällä hetkellä Kainuun sotessa. Kartoitus toteutettiin eläytymismenetelmällä (n=8). Tuloksena muodostui 6 luokkaa: potilaan kokemukset hoidosta ja jatkohoidon järjestämisestä terveydenhuollossa, terveydenhuollon ammattilaisten vuorovaikutus asiakaslähtöisessä hoidon tarpeen arvioinnissa, potilaan hoitosuunnitelma, potilaan oirehoito, potilaan hoidon rajoitukset ja potilaan jatkohoidon suunnitteleminen ja toteuttaminen.

Tulokset kuvaavat toimintaan liittyviä osaamisen edellytyksiä, mutta myös vuorovaikutuksen merkityksen, jotta palliatiivisen hoidon tunnistaminen toteutuu. Tuloksissa korostui potilaan jatkohoidon järjestäminen ja oirehoidon toteuttaminen, mutta päätöksenteko palliatiivisesta hoidosta puuttui.

Opinnäytetyön toinen sykli toteutettiin integroivana kirjallisuuskatsauksena, jossa tutkimuskysymys oli, mitä palliatiivisen potilaan hoidon tarpeen tunnistaminen sisältää aikaisempien tutkimusten perusteella. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui yhteensä 13 tieteellistä artikkelia.

Tuloksena muodostui yläluokat palliatiivisen potilaan hoidon tunnistamista edistävät tekijät ja palliatiivisen hoidon tunnistamisen yhteistyö ja koulutus. Palliatiivisen hoidon tunnistamisen edistävinä tekijöinä korostui mm. palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistamisen ensisijaisuus, jossa ammattilaisen rooli oli merkittävä. Terveystieteiden ammattilaisen kliinisellä kokemuksella, koulutuksella ja erityispätevyydellä oli merkitystä palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistamisessa. Haasteet palliatiivisen hoidon tarpeessa olevan potilaan tunnistamiseen liittyivät hoidon ennusteeseen, viestintään ja määritelmien epävarmuuteen. Ammattilaiset kokivat epävarmuutta siitä, mitä pidetään elämän loppuvaiheena, ja miten palliatiivinen hoito määritellään. Palliatiivisen hoidon tunnistami-

sen yhteistyö ja koulutus käsittivät palliatiivisen hoidon tunnistamista edistävän koulutuksen ja terveydenhuollon moniammatillisen ja -alainen yhteistyön. Selkeät toimintaohjeet, avoin ilmapiiri ja moniammatillinen työskentely edistivät potilaan palliatiivisen hoidon tunnistamisessa. Heikko tiedonkulku ammattilaisten kesken vaikeutti potilaan hoitoa.

Tulokset

Kehittämistyön tuloksena laadittiin Parantumattomasti sairaan potilaan palliatiivisen hoidonhoidon tarpeen tunnistaminen -työohje. Työohje laadittiin monivaiheisesti, ja se kehitettiin moniammatillisessa yhteistyössä lääketieteen ja hoitotyön asiantuntijoiden kanssa.

Johtopäätökset

Palliatiivisen hoidon tarpeen tunnistaminen edisti potilaan ennakoivan hoitosuunnitelman laatimista. Tulokset osoittivat, että työohje kehitti terveydenhuollon ammattilaisten palliatiivista osaamista.

Hoitotyöntekijän osaamisen kehittäminen palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa

Eija Hakamäki sairaanhoitaja (AMK), sh ylempi (AMK) johtaminen ja kehittäminen, sh ylempi (AMK) kliininen asiantuntija

Tausta

Ihmisen parantumattomasti ja tietoisuus elämän päättymisestä voimistuu, se voi aiheuttaa sairastuneelle henkistä ahdistusta ja aiheuttaa eksistentiaalista kärsimystä. Kärsimystä voi helpottaa hoitohenkilökunnan osaaminen kärsimyksen tukemisessa.

Menetelmät ja tulokset

Metodologiana oli toimintatutkimus. Syklin 1.tarkoituksena oli kartoittaa aikaisempaa tutkimustietoa hoitohenkilökunnan eksistentiaalisen kärsimyksen tuen auttamismenetelmistä palliatiivisen potilaan hoitotyössä. Tutkimuskysymys oli, mitä hoitotyön auttamismenetelmiä hyödynnetään palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa. Metodina oli kirjallisuuskatsaus. Aineisto otettiin (n=10) tutkimuksesta. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällön analyysin avulla. Tuloksina oli luokat: hengellisyyden tunnistaminen ja vahvistaminen, lohdutus, toivo, olemassaolon ja voimavarojen tukeminen, luottamus, elämänlaatu, ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ja läsnäolo. Syklissä 2.kartoitettiin, mitä osaamista hoitohenkilökunnalla on palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisesta? Tutkimuskysymys oli, mitä osaamista hoitohenkilökunnalla on palliatiivisten potilaiden eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisesta? Metodina oli ryhmäkeskustelut (N= 6 hoitotyöntekijää). Keskusteluaineiston analyysin tuloksina saatiin luokat: läsnäolo, omaisten huomioiminen, myötäeläminen, toivon ylläpitäminen, yksilön tarpeen mukainen hoito ja vuorovaikutus. Syklissä 3.tarkoituksena täsmentyi sykliden 1 ja 2 tulosten mixauksen perusteella. Tarkoituksena oli kartoittaa, miten palliatiivisten potilaiden eksistentiaalisen kärsimyksen toivon, läsnäolon ja omaisten tukeminen kehittää hoitotyöntekijöiden vuorovaikutusosaamista. Tutkimuskysymys oli, miten palliatiivisten potilaiden eksistentiaalisen kärsimyksen toivon, läsnäolon ja omaisten tukeminen kehittää hoitotyöntekijöiden vuorovaikutusosaamista. Pilotit toteutettiin Sotkamon terveystieteiden keskus sairaalassa huhtikuussa 2023. Aineisto kerättiin pilotointiin osallistuneilta hoitajilta reflektiikirjausten avulla. Tuloksina saatiin luokat: eettinen osaaminen, hoitotyön kulttuurinen osaaminen, läsnäolo, kuulluksi tuleminen, empatia ja myötätunto, asenne, ammatillinen kohtaaminen, kollegiaalisuus, hoitotyön hektisyys ja moniammatillinen yhteistyö. Syklissä 4.kehittämistyö päättyi. Tarkoituksena oli kuvata PARIHS-mallin mukainen implementointisuunnitelma, joka tukee hoitotyöntekijän osaamisen kehittämistä palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa. Kehittämiskysymys oli, miten PARIHS-mallin mukainen implementointisuunnitelma tukee hoitotyöntekijän osaamisen kehittämistä palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tukemisessa. Implementoinnissa projektiryhmään kuuluneet hoitotyöntekijät tukivat tulosten vakiinnuttamista ja arviointia hoitotyöhön.

Johtopäätökset

Tavoitteena ollutta hoitotyöntekijän osaamisen kehittämistä palliatiivisen potilaan eksistentiaalisen kärsimyksen tuessa inhimillisyyden ja arvokkuuden merkitys korostuivat. Hoitotyöntekijöillä oli osaamista jakaa potilaan ja omaisten kärsimystä kohtaamalla heidät aidosti, läsnä olemalla, kiireettömästi ja keskustelemalla asioista rehellisesti. Rohkaisemalla potilasta ilmaisemaan toiveitaan, hän tunsi olonsa turvallisiksi.

Pohjois-Suomen Hoitotiedepäivien posteriestitysten tiivistelmät

8 Pohjois-Suomen Hoitotiedepäivien posteriesitysten tiivistelmät

Sote-digiohjaaja - Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten digiohjausosaamista kehittämässä

Juulia Kaihlanniemi, TtM, Sh, Oulun yliopisto; Suonnansalo Petra, TtM-opiskelija, ft, Oulun yliopisto; Oikarinen Anne, TtT, sh, Oulun yliopisto

Tausta

Covid-19-pandemia vauhditti merkittävästi terveydenhuollon palveluiden digitalisoinnista. Hyvinvointialueiden muodostuttua sote-alan ammattilaiset tarvitsevat uudenlaista digiohjausosaamista laadukkaiden ja potilasturvallisten palveluiden tarjoamiseksi. Digiohjausosaamisen jatkuva kehittäminen edellyttää systemaattista koulutusyhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän välillä. Sote-digiohjaaja-hanke (ESR) vastaa tunnistettuihin sote-alan ammattilaisten digiohjausosaamisen sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyön tarpeisiin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella (Pohde).

Sote-digiohjaaja-hanke on työelämälähtöinen Oulun yliopiston johtama hanke, jonka tavoitteena on kehittää ja pilotoida koulutusyhteistyömalli tukemaan Pohteen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten digiohjausosaamisen systemaattista kehittämistä. Hanke tarjoaa sote-alan ammattilaisille ratkaisuja uudenlaisiin digiohjausosaamisen vaatimuksiin sekä yhteiskunnalliseen jatkuvan oppimisen tarpeeseen työelämässä. Lisäksi hankkeella edistetään korkeakoulujen ja työelämän yhteistyötä.

Menetelmät

Hankkeen toiminta ja toteutus jaetaan kolmeen työpakettiin, jotka liittyvät kiinteästi toisiinsa. Työpaketti 1:n tarkoituksena on suunnitella ja kehittää digiohjausosaamista lisäävä koulutusyhteistyömalli ja siihen sisältyvä verkkokoulutus sote-alan ammattilaisten osaa- mistarpeisiin. Työpaketissa 2 pilotoidaan ja arvioidaan digiohjausosaamista tukeva työelämälähtöinen ja sote-alan ammattilaisille suunnattu verkkokoulutus. Työpaketit 1 ja 2 toteutetaan yhteistyössä hankkeen toiminnallisen yhteistyökumppanin, Pohteen toimijoiden kanssa. Työpaketti 3:ssa viestitään ja sekä edistetään verkkokoulutuksen jatkohyödyntämistä ja levittämistä digiohjausosaamisen kehittämiseksi ohjausympäristöjen muuttuessa enenevissä määrin digitaalisiksi.

Tulokset

Hankkeessa kehitetään digiohjausosaamista tukeva verkkokoulutus, jota voidaan käyttää tulevaisuudessa jatkuvan oppimisen tukemiseksi. Lisäksi kehitetään korkeakoulujen ja työelämän systemaattista koulutusyhteistyötä. Hankkeen työelämälähtöisyys ja tutkimusperustaisuus tukee ja edistää sote-alan ammattilaisten digiohjausosaamista Pohteen alueella. Hankkeessa tuotetaan tieteellisiä julkaisuja ja järjestetään webinaareja kohde- ryhmään kuuluville sekä digiohjausosaamisesta kiinnostuneille.

Johtopäätökset

Hankkeessa kehitettyä verkkokoulutusta voidaan käyttää tulevaisuudessa jatkuvaan digiohjausosaamisen kehittämiseen laajasti maantieteellisistä rajoista riippumatta digitaalisissa ohjausympäristöissä työskenteleville sote-alan ammattilaisille. Hanke vahvistaa hyvinvointialueilla, maakunnissa ja kunnissa toteutettavaa monialaista yhteistyötä Covid-19-pandemian aiheuttamien haasteiden korjaamiseksi ja terveyden edistämiseksi.

Vahvuusosaaja MOOC - Henkilöstön ohjausosaamisen kehittäminen

Outi Mattila, TtT, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu; Kangastie Helena, TtM, erityisasiantuntija (TKI&O), Lapin ammattikorkeakoulu; Niemi Hannele, HTM, lehtori, opinto-ohjaaja, Lapin ammattikorkeakoulu; Tuominen Minna, FM, lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu

Tausta

Lapin korkeakoulut toteuttivat vuosina 2019–2021 Vahvuusperustaisen tulevaisuusohjauksen kehittäminen -projektin. Tavoitteena oli tehostaa korkeakouluopiskelijoiden onnistumista urasuunnittelussa ja tulevaisuuden uratavoitteiden saavuttamisessa vahvuusperustaisen ohjauksen myötä. Kehittämistuloksena syntyi Vahvuusperustainen tulevaisuusohjauksen (VAHTO) -malli, joka sisältää erityisesti korkeakouluopiskelijoiden ohjauksen prosessin sekä menetelmiä opintopolun ja urasuunnittelun eri vaiheissa. Vahvuusosaaja MOOC on kehitetty VAHTO-mallin pohjalta. Mallin kiinnittyminen opiskelijoiden ohjauksen rakenteisiin ja käytänteisiin edellyttää myös henkilöstön vahvuusperustaisen ohjausosaamisen kehittämistä. Lapin korkeakouluyhteisön strategiassa painotetaan strategian toteutumisen yhtenä mahdollistajana vahvuusperustaista ajattelua ja toimintaa. Henkilöstön vahvuusperustaisen ohjausosaamisen kehittäminen sidottiin osaksi laajempaa pedagogista kehittämistä.

Menetelmät

Vahvuusosaaja MOOCin rakentaminen toteutui vuonna 2022 kehittäjäryhmän yhteistyönä, johon kohdennettiin pedagogista kehittämisrahoitusta. Kehittäjäryhmän asiantuntijat vahvistivat aluksi omaa osaamista Lapin korkeakoulukonsernin DigiPeda -koulutuksella MOOCin rakentamisesta. Koulutus auttoi tekijöitä hahmottamaan kohderyhmän näkökulmasta reunaehdot ja tärkeitä periaatteita. Kehittämistyö eteni yhteiskehittämisenä suunnitelman ja aikataulun laatimisen kautta toteutusvaiheen sisällön, tavoitteiden ja tehtävien kuvaamiseen. Toteutusvaiheen etenemisen rakenteena toimi prosessi, joka käynnistyy vahvuuksien tunnistamisella, etenee vahvuuksien hyödyntämiseen, niiden kehittämiseen ja tulevaisuussuuntautumiseen. Teknisen alustan muokkaaminen toteutui yhteistyössä LUC-konsernin eOppimispalveluiden asiantuntijan kanssa. MOOC rakennettiin Wordpress-alustalle ja pilotoitiin Lapin ammattikorkeakoulun opetus- ohjaus- ja TKI-henkilöstölle loppuvuonna 2022.

Tulokset

Vahvuusosaaja ”Massive Open Online Course” on 2 op kokonaisuus vahvuusperustaisesta ohjauksesta ja välineistä sen toteuttamiseen. MOOCn jokaisessa vaiheessa on ydinsisältö ja sen oppimista tukevat tehtävät etenemishojeineen. MOOCin tyypilliset ominaisuudet eli suuri osanottajamäärä, vapaa osallistuminen sekä opiskelun ja tehtävien suorittaminen itsenäisesti verkossa mahdollistuvat lopputuotoksessa. Vahvuusosaaja MOOC on kehitetty siitä näkökulmasta, että osallistuminen ei edellytä aiempaa tietoa vahvuusperustaisesta ohjauksesta. Sisällöistä löytyy uutta myös heille, jotka ovat ohjanneet vahvuuksia

hyödyntäen jo aiemminkin. Erityistä kokonaisuudessa on, että se etenee Lapin korkeakouluissa kehitetyn vahvuusperustainen tulevaisuushaus -mallin mukaisesti jäsentäen MOOCin etenemisen eri vaiheisiin.

Johtopäätökset

Vahvuusosaaja MOOCia voi suositella oman osaamisen kehittämiseen vahvuuksien ja vahvuusohjauksen menetelmien hyödyntämisessä. MOOCin perustana oleva VAHTO-malli on sovellettavissa myös työelämässä esimerkiksi kehityskeskusteluihin, työtiimin vahvuuksien pohdintaan ja esihenkilötyöhön. Tulevaisuuden työelämässä pärjäävät erityisesti he, jotka osaavat tunnistaa omat valmiutensa ja vahvuutensa sekä kykenevät hyödyntämään niitä urasuunnitteluun liittyvissä ratkaisuissa ja tavoitteissa. Omien vahvuuksien tunnistaminen, hyödyntäminen ja kehittäminen tukevat tulevaisuuden työssä tarvittavaa vahvaa itsensä johtamisen kykyä ja edistävät hyvinvointia.

Verkkosimulaatio-opettaminen mahdollisuutena

Sini-Charlotta Kamberg, sh YAMK, AmO, FM, Lehtori, Sataedu; Laitomaa Heidi, ft YAMK, AmO, Lehtori, Sataedu; Toivonen Krista, ft YAMK, AmO, Opo, Lehtori, Sataedu

Tausta

Sataedun, WinnNovan ja Laerdalin yhteistyönä järjestettiin SUN-tapahtuma 14.-15.9.2022. Tapahtuma suunnattiin ammattiopistoissa työskenteleville simulaatio-ohjaajille, kouluttajille ja hoitotyön opettajille. Tapahtuman tarkoituksena oli lisätä simulaatiopedagogista tietotaitoa. Osallistujat ohjattiin erilaisiin työpajoihin, joissa mahdollistui ammatillinen simulaatiopedagoginen kasvu. Sataedun simulaatiotiimissä suunniteltiin osallistava vuorovaikutuksellinen verkkovälitteinen simulaatio eli verkkosimulaatio tapahtumaan osallistuville.

Simulaation tarkoituksena oli verkkosimulaation mahdollisuuksien esiin tuominen vaikuttavana sekä adaptiivisena opetusmenetelmänä. Verkkosimulaation tavoitteena oli näyttää, kuinka se toimii konkreettisesti yhtenä pedagogisena työkaluna laajentaen opettajien ammatillista osaamista digitaalisuuden näkökulmasta.

Menetelmät

Verkkosimulaatio toteutettiin simulaatiopedagogiikan mukaisesti sisältäen aktivoivan aloituksen, toiminnan sekä oppimiskeskustelun. Sataedussa käytetään simulaation terminä suomenkielisiä sanoja, jotka kuvaavat oppimista positiivisen pedagogiikan mukaisesti. Tässä verkkosimulaatioissa tuotiin esiin sitä, miten kevyellä tekniikalla voidaan toteuttaa verkkosimulaatioita. Näin verkkosimulaatiosta tulee pehmeämpää sekä lähestyttävää. Simulaatioissa käytettiin kannettavaa tietokonetta, Jabra-kaiutinta sekä jalallista kameraa. Verkkosimulaatio välitettiin seuraajille Winnovaan Sataedun MeWet-älykodista. Oppimiskeskustelussa käsiteltiin pedagogista menetelmää casen sijasta, jotta seuraajien simulaatiopedagoginen osaaminen vahvistuu.

Verkkosimulaation päätteeksi osallistujat vastasivat anonyymiin kyselyyn. Kysely sisälsi viisi strukturoitua kysymystä sekä kaksi avointa kysymystä. Kyselyyn vastasi yhteensä 30 SUN-tapahtumaan osallistujaa.

Tulokset

Kyselyyn vastanneiden mukaan yhteisopettajuus näyttäytyy verkkosimulaation edellytyksenä. Simulaatio-opetuksella nähdään olevan syvempiä yhteiskunnallisia vaikutuksia, sillä simulaation on havaittu toimivan osallistavana ja näyttöön perustuvana tapana oppia sekä opettaa.

Kyselyn tulosten perusteella Sataedun simulaatiotiimi päätti käynnistää kansallisen ammatillisen verkkosimulaatio ekosysteemiin. Ekosysteemin keinoin luotiin ammatillisten opettajien verkkosimulaatioverkosto.

Verkkovälitteinen case-simulaatio ei ole vielä systemaattista ja vakiintunutta. Pedagoginen digitalisaatio kuin myös sen erilaiset sovellukset vaativat aikaa ja suunnitelmallista

implementointia juurtuakseen, koska pedagogista kenttää ohjaa työelämän tarpeet sekä kulttuurin ja yhteiskunnan muutokset. Positiivista on huomata, kyselyyn vastaajien omaavan elinikäisen oppimisen mekanismit. Näin ollen digitalisoituminen ja uudenlaiset pedagogiset työkalut on mahdollista omaksua osaksi omaa opetustyötä.

Johtopäätökset

Keskeinen johtopäätös ja iso oivallus verkkosimulaatiosta oli, että verkkosimulaatio-osaminen pedagogisella kentällä on vielä kehittyvää. Osallistujia innosti ajastus siitä, kuinka simulaatiopedagogiikka kannattelee simulaatiostruktuuria ja perinteisillä digitaalisilla työkaluilla, kuten kannettavalla tietokoneella pystyy hyvin toteuttamaan simulaatioita. Näin ollen simulaatiokeskukset taikka raskaat laitteistot eivät ole välttämättömiä.

Simulaatio hoitotyön koulutuksessa sitoo alleen laajan termistön, tähän lukeutuu myös verkkosimulaatio. Verkkosimulaatio on uudistuvan oppimisen ja opetuksen pedagoginen työkalu sisältäen monipuolisesti värittyätyneitä käsitteitä.

Terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaaminen digipalveluita käyttävien asiakkaiden kokemana

Petra Suonnansalo, Fysioterapeutti, TtM-opiskelija, Oulun yliopisto; Oikarinen Anne, sh, TtT, yliopistonlehtori, post-doc tutkija, Oulun yliopisto; Kaihlaniemi Juulia, sh, TtM, yliopisto-opettaja, väitöskirjatutkija, Oulun yliopisto

Tausta

Terveydenhuollon palveluiden digitalisoituminen haastaa terveydenhuollon ammattilaisten ohjausosaamista. Ohjauksen siirtyessä digitaalisiin ohjausympäristöihin ammattilaisilta edellytetään uudenlaista ohjausosaamista laadukkaan ja asiakaslähtöisen ohjauksen toteuttamiseksi. Asiakkaiden tyytyväisyys saamaansa hoitoon vaikuttaa tutkitusti hoidon tuloksiin ja omahoitoon sitoutumiseen. Asiakkaiden kokemuksia terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaamisesta ei ole juurikaan tutkittu.

Menetelmät

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla terveydenhuollon digitaalisia palveluita käyttävien asiakkaiden kokemuksia terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaamisesta. Tavoite on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää terveydenhuollon ammattilaisten digiohjausosaamisen kehittämisessä. Tutkimus toteutetaan kuvailevana laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruu toteutetaan yksilöteemahaastatteluina (N=15–20) keväällä 2023. Haastattelut toteutetaan Teams-verkkotyöskentelyalustalla tutkittuun tietoon pohjautuvan teemahaastattelurungon mukaisesti pää- ja apukysymyksiä käyttäen. Aineisto analysoidaan induktiivisella sisällönanalyysillä ja tutkimustulokset raportoidaan COREQ-tarkistuslistaa käyttäen.

Tutkimuksen lopulliset tulokset ja johtopäätökset julkaistaan myöhemmin.

OYS Tehohoidon jälkiseurannan digihoitopolun kehittäminen

Tarja Kontio, sh, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö; Lehtikangas Maarit, sh, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö; Saarenpää Eeva, sh YAMK, apulaisosastonhoitaja, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö; Elina Karjula, sh, TtM, kliinisen hoitotyön asiantuntija, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö

Tausta

Tehohoito on fyysisesti ja psyykkisesti raskas kokemus potilaalle. Pitkittynyt tehoahoito voi aiheuttaa ongelmia useiden eri elinten toimintaan, sekä vaikuttaa merkittäväällä tavalla potilaiden ja heidän läheistensä pitkänajan terveyteen ja hyvinvointiin. Toipuminen entiseen elämään voi kestää kuukausia, joskus jopa vuosia.

OYS tehohoidon jälkiseurantapoliklinikka on toiminut vuodesta 2004. Jälkiseurantapoliklinikka auttaa potilasta ja hänen läheisiään sopeutumaan sairauden tuomiin muutoksiin, ja tukee sairaudesta toipumista. Jälkiseurantapoliklinikalla on mahdollisuus keskustella tehohoitajaksosta ja toipumiseen liittyvistä asioista tehohoidon asiantuntijoiden kanssa.

Jälkiseurantapoliklinikalla arvioidaan elämänlaatua ja tehohoidon vaikuttavuutta, sekä mitataan potilaan toimintakykyä erilaisin mittarein. Käynnin yhteydessä otetaan perusverikokeita ja sydänfilmi, mitataan käsien puristusvoima, verenpaine, pulssi, happisaturaatio ja hengitystaajuus, sekä tehdään spirometria- ja kävelytesti. Potilaalle kerrotaan tehohoidon jälkeiseen toipumiseen liittyvistä erityispiirteistä, ja tarvittaessa hänet lähetetään lisätutkimuksiin, hoitoon tai kuntoutukseen.

Menetelmät

OYS tehohoidon digihoitopolun suunnittelu lähti tarpeesta saada paperiset kyselykaavakkeet sähköiseen muotoon, ja koota tehohoitopotilaita yhdistävä, toipumisen kannalta hyödyllinen tieto kattavaksi tietopakettiksi.

Suunnittelu aloitettiin syksyllä 2020, mutta valmistuminen viivästyi resurssihaasteiden vuoksi. Suunnitteluun osallistuivat kolme tehohoitolääkärää ja kaksi teho-osaston sairaanhoitajaa, jotka toimivat tehohoidon jälkiseurantapoliklinikalla, sekä terveystieteiden projektisuunnittelija. Sisällön tuottamiseen osallistui myös ravitsemusterapeutti ja sosiaalityöntekijä.

Digihoidopolku avataan potilaille, jotka saavat ajan tehohoidon jälkiseurantapoliklinikalle, ja antavat suostumuksen digihoidopolkuun. Poliklinikalle kutsutaan tietyillä kriteereillä vähintään 4 vrk tehohoidossa olleet 18–64-vuotiaat potilaat noin 3 - 6 kuukautta tehohoidon päättymisestä.

Digihoidopolulle on koottu tietoa toipumisesta tehohoidon jälkeen elämän eri osa-alueilta mm. ravitsemus, uni, liikunta ja mieliala, sekä hyödynnetty linkkejä Terveystieteiden muihin ohjeisiin. Digihoidopolulta löytyy informaatiota tehohoidon jälkiseurantapoliklinikkakäynnistä. Siellä ovat elämänlaatumittari (RAND-36) ja lääkekysely, jotka potilas täyttää ennen

vastaanottokäyntiä. Lisäksi digihoitopolulla on kysely tehohoidon jälkeisestä terveydentilasta, jonka potilas täyttää yksi vuosi tehohoidon jälkeen ennen digihoitopolun sulkemista. Potilas voi myös antaa palautetta jälkiseurantapoliklinikkakäynnistä mielipidekyselyyn vastaamalla.

Tulokset

Käyttöönottopilotointi alkoi marraskuussa 2022. Digihoitopolku on tähän mennessä avattu 23 potilaalle. Lähes kaikki tehohoidon jälkiseurantapoliklinikalle kutsutut antoivat luvan digihoitopolun avaamiseen. Jonkin verran potilaita on muistutettu sähköisten kyse-lyiden täyttämisestä. Pilotointi kestää syksyyn 2023, jonka jälkeen digihoitopolun toimi-vuutta arvioidaan ja tarpeen mukaan kehitetään.

Johtopäätökset

Kaikilla tehohoidon läpikäyneillä sekä heidän läheisillään tulisi olisi olla mahdollisuus saada toipumisen kannalta tärkeää koottua informaatiota, johon tällä hetkellä on pääsy vain tehohoidon jälkiseurantapoliklinikalle kutsuttavilla potilailla. Esimerkiksi Terveysky-lään voisi perustaa kaikille avoimen Tehohoidon jälkeen -talon.

Hoitotyön lähiesihenkilöiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon ydinosaaminen: scoping katsauksen protokolla

Pirjo Kaakinen, dosentti, yliopistonlehtori Oulun yliopisto; Meriläinen Merja, dosentti, johtaja ylihoitaja, Pohde; Koivunen Kirsi, TtT, OAMK; Outi Kanste dosentti, yliopistonlehtori, Oulun yliopisto; Mattila Outi, TtT, yliopettaja, LAMK; Päättalo Kati, TtT, yliopettaja OAMK; Vesterinen Soili, TtT, henkilöstö johtaja, Kainuun Sote; Tuomikoski Annukka TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohde; Holopainen Arja, TtT, johtaja, Hoitotyön tutkimussäätiö

Tausta

Hoitotyön lähiesihenkilöiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon (NPTH) osaaminen on ensiarvoisen tärkeää heidän toimiessa yhtenäisten käytäntöjen kehittäjinä ja niiden käyttöönoton vakiinnuttajina sosiaali- ja terveydenhuollon työyksiköissä. Lähiesihenkilöt tarvitsevat osaamista (tietoja, taitoja ja asenteita), jotta NPTH:n mukainen toiminta tulee osaksi päätöksentekoa ja vakiintunutta toimintaa. Lähiesihenkilöiden tärkeä tehtävä on luoda näyttöön perustuvaa toimintaa tukeva myönteinen organisaatiokulttuuri sekä mahdollistaa organisaation rakenteiden ja riittävän resurssoinnin avulla näyttöön perustuvan toiminnan käyttöönotto sekä seurata ja arvioida toimintaa asetettujen strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on järjestelmällisen scoping katsauksen avulla tunnistaa hoitotyön lähiesihenkilöiden näyttöön perustuvan terveydenhuollon (NPTH) ydinosaaminen ja osaamisen arvioinnissa käytettyjä mittareita. Tavoitteena on tuottaa aikaisemman kansainvälisen ja kotimaisen tutkimustiedon kokoavaa informaatiota hoitotyön lähiesihenkilöiden NPTH:n ydinosaamisesta ja sen mittaamisesta johtamistyön, koulutuksen ja opetuksen, terveydenhuollon organisaatioiden ja työyhteisöjen kehittämistoiminnan sekä jatkotutkimusten tueksi.

Menetelmät

Aineistohaku toteutettiin CINAHL, ProQuest, Medline (Ovid), Scopus, Web of Science ja Medic tietokannoista sekä mukaan valikoituneiden artikkeleiden lähdeluettelosta. Hakutuloksena saatiin 3463 otsikkoa, joista poistettiin kaksoiskappaleet (n=1513). Sisäänotto-kriteerien perusteella arvioitiin otsikot ja tiivistelmät (n=1950), ja 91 kokotekstiä jäi tarkasteluun. Lopulliseen scoping katsaukseen tuli mukaan 25 artikkelia. Artikkeleiden hylkäyksen syynä oli, että kohderyhmänä ei ollut lähiesihenkilöt ja hänen osaamisensa tai artikkeli oli mielipidekirjoitus tai asiantuntija-artikkeli. Kaksi tutkijaa suoritti artikkeleiden arviointiprosessin eri vaiheissa, ja se toteutettiin Covidence-ohjelmalla. Valitut artikkelit taulukoitiin, ja aineisto analysoidaan narratiivisesti.

Johtopäätökset

Alustavina tuloksina voidaan todeta, että hoitotyön lähiesihenkilöt tarvitsevat moninaista NPTH:n osaamista sosiaali- ja terveydenhuollon työyksiköissä. Rakenteilla olevat hyvinvointialueet tulevat haastamaan osaamisen uudella tavalla, joten sekä empiiristen että teoreettisten jatkotutkimusten tarve on ilmeinen. Validoitua NPTH:n osaamiseen liittyviä mittareita on rajoitetusti saatavilla.

Moniaistinen luontoympäristö lasten verinäytteenottotilassa Oulun yliopistollisessa sairaalassa

Saija Huhtala, sh, TtM, tohtorikoulutettava, IndFamilynurs-tutkimusryhmä (MRC Oulu), Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto

Tausta

Luontokokemuksilla on laaja-alaisia positiivisia vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Ne voivat vähentää stressiä, ahdistusta, verenpainetta ja sydämen sykettä ja siten parantaa toipumista ja edistää yleistä hyvinolontunnetta (Lowell ym. 2015, Calogiuri & Chroni 2014, Keninger ym. 2013). Väitöskirjatutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa luontoaiheisen intervention vaikuttavuudesta, jota voidaan hyödyntää viihtyisien ja lapsi- ja perhelähtöisten uusien sairaalatilojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tarkoituksena on arvioida moniaistisen luontointervention vaikuttavuutta 5–9-vuotiaan lapsen kokemaan ahdistukseen, pelkoon ja kipuun sekä vanhemman kokemaan ahdistukseen ja tyytyväisyyteen laskimoverinäytteenottotilanteessa. Tutkimus koostuu kolmesta vaiheesta: 1) Järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus), 2) Randomized Control Trial (RCT) -tutkimus ja 3) Laadullinen tutkimus.

Menetelmät

Järjestelmällisen kirjallisuuskatsauksen aineiston muodostavat tieteelliset artikkelit, jotka haetaan eri tietokannoista (Scopus, PubMed, Cinalh, Mednar ja PsycEXTRA). Artikkeleiksi hyväksytään tutkimukset, jotka täyttävät sisäänottokriteerit (lapset laskimoverinäytteenotossa sairaalassa, ajatuksen muualle suuntaaminen; distraction, ahdistus, pelko, kipu, RCT-tutkimus), minkä jälkeen niiden laatu arvioidaan käyttäen JBI:n laadunarviointikriteerejä. RCT-tutkimuksessa arvioidaan moniaistisen luontointervention vaikuttavuutta 5–9-vuotiaan lapsen kokemaan ahdistukseen, pelkoon ja kipuun sekä vanhemman kokemaan ahdistukseen ja tyytyväisyyteen laskimoverinäytteenottotilanteessa. Interventio tulee sisältämään moniaistisen luontoelämyksen, missä hyödynnetään luonnon materiaaleja sekä virtuaalisesti tuotettua luontoympäristöä. Tutkimuksessa on mukana interventoryhmän lapset ja perheet (N= 53), saavat moniaistisen luontointervention ja verrokkiryhmän lapset ja perheet (N=53), saavat tavanomaisen hoidon. Lasten verinäytteenottotilanteet videoidaan. Arvioinnissa hyödynnetään eri mittareita, joilla voidaan arvioida laskimoverinäytteenoton aikana lapsen kokemaa ahdistusta (mYPAS = The modified Yale preoperative anxiety scale), pelkoa (CFC= Children Fear Scale), kipua (FAS= Facial Affective Scale) sekä vanhemman kokemaa ahdistusta (STAY-Y1=The State-Trait Anxiety Inventory) ja tyytyväisyyttä (VAS= Visual Analogue Scale). Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään sydämen sykkeen ja happisaturaation mittaamista lapselta. Aineisto analysoidaan tilastollisesti, jolloin käytetään ryhmien eroja vertailtaessa esim. t-testiä. Laadullisessa tutkimuksessa haastatellaan osaa interventoryhmän lapsista ja heidän vanhempiaan (N=30). Mielenkiinto kohdistuu lasten ja vanhempien kokemuksiin luontointervention toteutumisesta ja sen vaikutuksista. Tämän osatutkimuksen aineisto analysoidaan induktiivisella sisällön analyysillä.

Tulokset

Tutkimuksen lähtökohtana on innovatiivinen idea siitä, että hyödyntämällä teknologiaa voidaan tuottaa luontokokemuksia myös sairaalahoidossa oleville lapsille ja perheille ja sitä kautta edistää heidän hyvinolontunnettaan ja toipumistaan.

Johtopäätökset

Tutkimus edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tasavertaisuutta, jolloin tutkimuksessa tuotetulla luontointerventiolla on mahdollista lisätä perheen tyytyväisyyttä saatuihin palveluihin sekä mahdollisimman tehokkaasti lievittää lasten ahdistusta, pelkoa ja kipua sairaalaympäristössä.

Lasten kuntoutusprotokollan kehittäminen lasten vuodeosastoille

Katja Pesio, Sairaanhoidaja, Lasten teho- ja valvonta OYS

Tausta

Kuntoutusprotokollan kehittäminen Oulun yliopistollisen sairaalan lastenkirurgian ja lastenneurologian vuodeosastoille on lähtenyt tarpeesta kehittää lapsipotilaiden kuntoutuksen systemaattista toteuttamista. Lastenkirurgian ja lastenneurologian kuntoutusprotokollan kehittämiseen on hyödynnetty Oulun yliopistollisessa sairaalassa Lasten teho- ja valvontaosastolle kehitettyä lasten tehohoidon aikaista kuntoutusprotokollaa. Kuntoutusprotokollan kehittämisen taustalla on myös systemaattisen kuntoutuksen jatkuvuuden toteuttaminen tehohoidon jälkeen.

Menetelmät

Lasten kuntoutusprotokollan kehittäminen lasten vuodeosastoille on Jyväskylän ammatikorkeakoulun YAMK ja Oulun yliopistollisen sairaalan yhteistyönä toteutettu opinnäytetyö. Opinnäytetyö on toteutettu tutkimuksellisenä kehittämistyönä. Tutkimuksellinen kehittämistyö on toteutettu palvelumuotoilun toimintamallilla. Opinnäytetyön teoria pohjassa on korostettu lasten iän- ja kehitystason huomioimista, lapsipotilaiden kuntoutusta vuodeosastoilla, lapsipotilaiden osallisuutta ja toimijuutta kuntoutuksessa, leikin ja musiikin merkitystä kuntoutuksessa sekä moniammatillista yhteistyötä.

Yhteiskehittäminen yhteistyössä lastenkirurgian ja lastenneurologian vuodeosastojen apulaisosastonhoitajien kanssa sekä koulutukset hoitohenkilökunnalle sekä pilotointi vaihe. Opinnäytetyönä kehitetty hoitohenkilökunnalle Intra-netti sivuille ohje sekä Posterit vuodeosastoille henkilökunnan sekä vieraiden nähtäville.

Tulokset ja johtopäätökset

Kuntoutusprotokollan kehittäminen lastenkirurgian ja lastenneurologian vuodeosastoille on ollut tarpeellinen kuntoutuksen ja hoitotyön suunnittelussa sekä kuntoutuksen jatkuvuuden toteutumisena. Kuntoutuksen tavoitteena on lapsen iän- ja kehitystason huomioiminen, perhelähtöisyys, turvallisuus, yksilöllisyys, jatkuvuus, tasa-arvoisuus ja moniammatillisuus.

Living Lab Pruntsi - oppimis- ja kehittämisympäristön kehittäminen

*Anniina Tohmola, TtT, lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu; Meinilä Arja, TtT, th, hankeasi-
antuntija, Lapin ammattikorkeakoulu; Jauhola Päivi, TtT, sh, tuntiopettaja, Ammattiopisto
Lappia; Jussila Marjo, TaM, palvelumuotoilija, hankeasiantuntija, Lapin ammattikorkea-
koulu; Marjanen-Korkala Tanja, geronomi (YAMK), tuntiopettaja, Lapin ammattikorkea-
koulu*

Tausta

Lapin liiton rahoittaman hankkeen päätavoitteena oli suunnitella eri toimijoiden käyttöön soveltuva älykkään asumisen Living Lab Pruntsi kehittämis- ja oppimisympäristö Kemiin. Suunnitteluhanketta toteutettiin tammikuusta 2022 kesäkuun loppuun 2023. Living Lab Pruntsissa pyritään siihen, että saman katon alla olisi tarjolla älykkään asumisen ratkaisujen osalta palveluja niin kuntalaisille, yrityksille, palveluntuottajille, kolmannen sektorin toimijoille kuin oppilaitoksille. Toimintamallilla nivotaan tämä toiminta uudennlaiseksi oppimis- ja kehittämisympäristöksi tukemaan tulevaisuuden älykästä asumista.

Menetelmät

Kartoituksessa ja tarpeiden tunnistamisessa on hyödynnetty kyselyitä, palvelumuotoilun menetelmiä ja työpajoja. Palvelumuotoilun menetelmillä on mm. osallistettu eri toimijat asiakaslähtöisen kehittämisympäristön ja sen toiminnan suunnitteluun. Koko hankkeen aikana oppimisympäristön kehittämiseen on osallistettu yli 300 opiskelijaa työpajoissa ja tapahtumissa sekä lähes 30 henkilöä opetuksesta ja TKI-toiminnasta.

Tulokset

Hankkeessa on tunnistettu älykkään ympäristön, asiakasrajapinnan ja eri toimijoiden yhteistoiminnan tuottama hyöty opiskelijoiden osaamisen kehittämiseen ja hahmoteltu toimintamallia oppimisympäristön käyttämisestä ja sen hyödyntämisestä opetuksen ja harjoittelun tukena. Oppimisympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä on huomioitu eri alojen koulutusten ja opiskelijoiden tarpeet ja suunniteltu moniammatillisen yhteistyön toimintoja. Työpajojen ja kyselyn tulokset osoittavat, että ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat kiinnostuneita ikääntyneille suunnatusta teknologiasta ja halukkaita käyttämään sitä työssään. Opiskelijat ymmärtävät kohtaamisen tärkeyden ja onkin tärkeää mahdollistaa live-kontaktit ja –kohtaamiset.

Living Lab Pruntsin toimintaympäristöä suunniteltaessa tulee huomioida myös kestävä kehityksen periaatteet. Innovatiivinen ja uudennlainen oppimisympäristö, kohtaamispaikka ja eri kohderyhmiä ja palveluita kokoava ympäristö vastaisi Agenda 2030 -tavoitteisiin vahvistaen koulutuksen tuomaa osaamista ja inhimillistä pääomaa.

Johtopäätökset

Hyvinvointiteknologiaosaaminen on opiskelijoiden tulevaisuuden haasteena, joten kouluksissa tuleekin tunnistaa laajemmin digitaalisuus ja hyvinvointiin liittyvä teknologia. Hyvinvointiteknologian oppimiseen ja ohjaamiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota.

9 Tiivistelmien kirjoittajat

A

Ahola-Anttonen Päivi, YTM, VTM, johtava sosiaalityöntekijä, Kainuun hyvinvointialue
Anttila Lea, apulaisosastonhoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

E

Elo Satu, TtT, dosentti, yliopettaja, Oamk
Erholtz Maria, TtM, klinisen hoitotyön asiantuntija
Ervelius Tiina, lehtori, Diak

H

Hakamäki Eija, sairaanhoitaja (AMK), sairaanhoitaja (ylempi AMK) kehittäminen ja johtaminen, sairaanhoitaja (ylempi AMK) klininen asiantuntija
Harjunpää - Hiltula Eeva, projektisuunnittelija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, Ikä on POP-hanke
Heinonen Sanna, FM, KAMK
Holopainen Arja, TtT, johtaja, Hoitotyön tutkimussäätiö
Huhtala Saija, Sh, TtM, lehtori, KAMK, Master School; Sh, TtM, tohtorikoulutettava, IndFami-lynurs-tutkimusryhmä (MRC Oulu), Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto
Hulkko Tarja, TtM, kehittämisylivoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
Hökkä Minna, TtT, projektipäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, erityisasiantuntija, Diak

I

Ikonen Marjut, lehtori, Diak
Immonen Kati, TtM, yliopettaja, Turun amk

J

Jauhola Päivi, TtT, sh, tuntiopettaja, Ammattiopisto Lappia
Jansson Miia, TtT, dosentti, Oulun yliopisto
Jarva Erika, väitöskirjatutkija, TtM, Oulun yliopisto
Jounila-Ilola Päivi, TtM, lehtori, Oamk
Juntunen Jonna, TtM, yliopisto-opettaja, Oulun yliopisto
Jussila Marjo, TaM, palvelumuotoilija, hankeasiantuntija, Lapin amk

K

Kaakinen Pirjo, TtT, dosentti, yliopistonlehtori, Oulun yliopisto
Kaihlanniemi Juulia, TtM, Sh, yliopisto-opettaja, väitöskirjatutkija, Oulun yliopisto
Kajula Outi, TtT, yliopettaja, Oamk
Kamberg Sini-Charlotta, FM, sairaanhoitaja (ylempi AMK), AmO, lehtori, Sataedu
Kangastie Helena, TtM, erityisasiantuntija (TKI&O), Lapin amk
Kante Outi, TtT, dosentti, Oulun yliopisto
Karjula Elina, TtM, sh, klinisen hoitotyön asiantuntija, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö
Karsikas Eevi, TtM, projektityöntekijä, hankekoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

Keronen Heidi, sairaanhoitaja (ylempi AMK), palliatiivinen hoitaja, palliatiivinen poliklinikka, Kainuun hyvinvointialue, FinPall Palliatiivisen hoidon kehittämisen hanke, Kainuun osahanke – suunnittelija

Kitkala Noora, TtM-opiskelija, sh, OYS

Kiviniemi Liisa, TtT, Yliopettaja, Oamk, Hyvinvointi ja kulttuuri -osaamisala

Klasila Satu, TtM, FT, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, OYS

Koivunen Kirsi, TtT, yliopettaja, tiimipäällikkö, Oamk, Hyvinvointi ja kulttuuri -osaamisala

Komulainen Hanna, TtM, sh, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

Kontio Tarja, sh, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö

Korhonen Tanja, FT, KAMK

Korolainen Katri, TtM, eMBA, hoitotyön johtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, kuntoutuksen toimialue

Kosmäki Minna, projektityöntekijä, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö

Kuivila, Heli-Maria, TtM, yliopisto-opettaja, Oulun yliopisto

Kärnä-Parkkinen Kaisu, sairaanhoitaja (ylempi AMK), Kainuun hyvinvointialue

Kääriäinen Maria, TtT, Prof. Oulun yliopisto

L

Lahdenperä Mervi, osastonhoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

Lahti Anu, Klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Laitomaa Heidi, ft (ylempi AMK), AmO, lehtori, Sataedu

Laukkonen Kirsi, lehtori, Diak

Lehtikangas Maarit, sh, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö

Lotvonen Sinikka, TtT, tutkijatohtori, GeroNursing Centre, Lääketieteen tekniikka ja terveystieteet tutkimusyksikkö, Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto

M

Madetoja Suvi, FT, fysioterapeutti, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, OYS

Marjanen-Korkala Tanja, geronomi (ylempi AMK), tuntiopettaja, Lapin amk

Mattila Outi, TtT, yliopettaja, Lapin amk

Meinilä Arja, TtT, th, hankeasiantuntija, Lapin amk

Meriläinen Merja, TtT, dosentti, johtaja ylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

Miettinen Anne, KM (kasvatuspsykologia), Diak

Mikkonen Kristina, TtT, professori, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö

Moisanen Kirsi, YTT, Yliopettaja, KAMK, Master School

N

Niemi Hannele, HTM, lehtori, opinto-ohjaaja, Lapin amk

O

Oikarinen Anne, TtT, sh, yliopistonlehtori, post-doc tutkija, Oulun yliopisto, Lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö

Oikarinen Arja, TtT, yliopettaja, KAMK

P

Parkkila Mari, väitöskirjatutkija, lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto
Parkkinen Toni, Sairaanhoidaja (ylempi AMK), Kainuun hyvinvointialue, Ensihoito
Pesiö Katja, Sh, Lasten teho- ja valvonta, OYS
Pinola Satu, FM, lehtori, tiimipäällikkö, Oamk
Päätalo Kati, TtT, yliopettaja Oamk
Pölkki Tarja, TtT, Prof, Oulun yliopisto

R

Rajakangas Eija, KM, Lehtori, Oamk
Ravelin Teija, TtT, KAMK
Rinne Veera, YTM, KM, opettaja, KAMK
Romppanen Taina, lehtori, KAMK
Rovio Sinikka, Fysioterapeutti/Prergo Oy, Oulu

S

Saarenpää Eeva, sh (ylempi AMK), apulaisosastonhoitaja, OYS/Tehohoitokeskus/Teho- ja valvontahoitotyö
Saarnio Reetta, TtT, yliopettaja, Oamk
Siira Heidi, TtT, yliopistonlehtori, post doc -tutkija, GeroNursing Centre, lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto
Sjöman Merja, TtM, th, sh, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
Smedberg Harri, Sosionomi (AMK), Kajaanin kaupunki
Sneck Sami, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
Suonnansalo Petra, TtM-opiskelija, ft, Oulun yliopisto

T

Tohmola Anniina, TtT, lehtori, post doc-tutkija, Lapin amk, lääketieteen tekniikan ja terveystieteiden tutkimusyksikkö, lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto
Toivonen Krista, ft (ylempi AMK), AmO, opo, lehtori, Sataedu
Tuomikoski Anna-Maria, TtT, asiantuntijaylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
Tuominen Minna, FM, lehtori, Lapin amk

V

Vatanen Susanna, TtM, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Savon hyvinvointialue
Vesterinen Soili, TtT, henkilöstöjohtaja, Kainuun Sote

Y

Saija Ylimäki, TtM, väitöskirjatutkija